

Tiia Ryynänen

Ekokoordinaattorin rooli TV- ja elokuvatuotannoissa

Case: Tuffi Films Oy

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituottaja AMK

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

10.5.2022

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Tiia Ryyänen
Otsikko:	Ekokoordinaattorin rooli TV- ja elokuvatuotannoissa
Sivumäärä:	48 sivua + 6 liitettä
Aika:	28.8.2020
Tutkinto:	Kulttuurituottaja AMK
Tutkinto-ohjelma:	Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Lehtori Niina Torkko

Opinnäytetyö oli tapaustutkimus, jonka tutkimuskohteena oli ekokoordinaattorin toimenkuvan selvittäminen TV- ja elokuvatuotannoissa. Työn tavoitteena oli selvittää ekokoordinaattorin työtehtäviä, tarvittavaa osaamista sekä työssä hyödynnettäviä käytännön työkaluja. Opinnäytetyön pohjalta luotiin kehittämissuhteita opinnäytetyön tilaajalle Tuffi Films Oy:lle tavoista, joilla ekokoordinaattori voidaan ottaa osaksi TV- ja elokuvatuotantoja.

Työn tietoperustassa on käsitelty ekologinen kestävä kehitys määritelmänä ja sen tavoitteita globaalisti ja paikallisesti. Näiden lisäksi lukijalle on avattu yritysten ympäristövastuun merkitystä sekä audiovisuaalisen alan ympäristöliikkeitä kansainvälisesti ja Suomessa. Tietoperustassa avataan työlle keskeisimmät käsitteet ja lukija saa hyvät perustiedot siitä, mihin laajempaan kokonaisuuteen ekokoordinaattori ammattinimikkeenä asettuu. Lähestymistapana työssä on ollut tapaustutkimus ja aineistonhankintamenetelminä käytettiin dokumenttianalyysiä, haastattelua ja benchmarkingia.

Työn keskeisimmät tulokset antavat ymmärrystä ekokoordinaattorin työnkuvasta ja tämän myötä voi laskea kynnystä palkata ekokoordinaattori TV- ja elokuvatuotantoihin. Työn tuloksista ilmeni, että ekokoordinaattori ei ole ammattina vielä juurtunut osaksi Suomen TV- ja elokuvatuotantoja. Haasteena on tuotantojen rajallinen aika ja resurssit, mutta myös se, ettei ekokoordinaattorin toimenkuvasta TV- ja elokuvatuotannoissa ole ollut saatavilla suomenkielistä tietoa.

Tärkeintä on, että tuotantoyhtiöt määrittelevät ensin ekologiset tavoitteet, jotka antavat tuotannoille suuntaviivat. Vaikuttavimmat toimenpiteet päästöjen minimoimiseksi tehdään esituotantovaiheessa. Ekokoordinaattori suunnittelee ja toteuttaa työn esituotannossa, kuvausjaksolla sekä jälkituotannossa. Ekokoordinaattorin tulee olla ekologisuudesta kiinnostunut ja ymmärtää kestävä kehityksen perusperiaatteet. Hyvät organisointi-, vuorovaikutus-, viestintä- ja raportointitaidot ovat tehtävässä olennaisia. Albert-ympäristöjärjestelmä ja Ekosetti ovat hyviä työkaluja ekologisuuden toteuttamisessa. Niiden lisäksi Suomeen tarvittaisiin listaus ekologisista palveluntarjoajista ja yrityksistä.

Avainsanat: Elokuvatuotannot, ekologisuus, ympäristövastuu, ekologinen kestävä kehitys, ekokoordinaattori

Abstract

Author(s): Tiia Ryyänen
Title: Role of eco-coordinator in TV and Films Productions
Number of Pages: 48 pages + 6 appendices
Date: 28 August 2020

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Cultural Management
Instructor(s): Niina Torkko, Senior Lecturer

The purpose of this Bachelor's thesis was to explain how the eco-coordinator operates on the audiovisual field; for instance, what are the duties, required proficiency and the practical tools applied in the profession. The thesis' development task was to create development proposals for the client of this study, Tuffi Films Ltd., for incorporating the eco-coordinator as a part of their TV and movie productions.

The study reviews the ecological sustainable development and its global and local objectives, corporate environmental responsibility, as well as the environmental movement of the audiovisual field both in Finland and internationally. Furthermore, the study defines the central concepts, in order to clarify the larger context of the eco-coordinator's profession. This thesis was a case study, and the data for this study were collected with document analysis, interviews, and benchmarking.

The conclusions of the study offer the field a possibility to consider employing an eco-coordinator for the productions, as the eco-coordinator's profession is yet to have been established as a part of Finnish audiovisual productions. However, limited time and resources, and the lack of Finnish information of eco-coordinator's duties, is a challenge.

It is important to note that the production company defines the ecological objectives first, which then provide guidelines to the production. The employment of the eco-coordinator can be considered once the most effective measures for minimizing emissions have been done. The eco-coordinator plans and executes the assignments during preproduction, filming, and postproduction. The eco-coordinator should be ecologically minded as well as understand the basic principles of sustainable development. Adept skills in organizing, interaction, communication, and reporting are essential to the task. The Albert Environmental System and Ekosetti are good tools for implementing ecology. In addition to them, Finland would need a listing of ecological service providers and companies.

Keywords: film production, sustainability, sustainable development, ecological coordinator

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettinen viitekehys	3
2.1	Ekologinen kestävä kehitys ja tavoitteet	3
2.2	Yritysten ympäristövastuu	5
2.3	Audiovisuaalisen alan ympäristöliikettä	7
2.4	Ekokoordinaattori	10
2.5	Ekokoordinaattorin työ osana laajempaa kokonaisuutta	11
3	Case: Tuffi Films Oy	12
4	Tutkimuskysymykset	14
5	Tutkimusmenetelmät	15
5.1	Prosessikuvaus	15
5.2	Lähestymistapa	16
5.3	Puolistrukturoitu haastattelu	17
5.4	Dokumenttianalyysi	17
5.5	Benchmarking	18
5.6	Aineiston analyysitavat ja opinnäytetyön eettisyys	19
6	Kehittämisen tulokset	20
6.1	Ennakkosuunnittelulla vaikuttavin merkitys	22
6.2	Ekokoordinaattorin työtehtävät	24
6.3	Albert-ympäristöjärjestelmä ja Ekosetti toimenpiteiden apuna	27
6.4	Ekokoordinaattorin ominaisuudet	31
6.5	Aika ja resurssit ekologisen kestävyuden haasteena	33
6.6	Case: Ekoassistentti Tuffi Filmsin elokuvatuotannossa	35
7	Kehittämissuositukset	40
8	Pohdinta ja arviointi	45
	Lähteet	49
	Liitteet	53

1 Johdanto

Ympäristön tila ja ilmastonmuutos ovat nousseet uutisotsikoiden kestopöytäkirjoiksi. Ilmaston lämpeneminen saattaa aiheuttaa yksittäisissä ihmisissä ilmastoaikahdistusta, mutta pakottaa ryhtymään ilmastonmuutosta ehkäiseviin toimenpiteisiin globaalisti, alueellisesti ja paikallisesti. Ilmastonmuutoksen hidastamiseksi tarvitaan ilmastotavoitteita sekä laajaa muutosta teollisuudessa.

TV- ja elokuva-ala lukeutuu teollisuuteen ja päästöistä on tehty selvitystä kansainvälisten toimijoiden keskuudessa, mutta Suomessa alan päästöjä ei ole kokonaisvaltaisesti pystytty kartoittamaan. Euroopassa ja Suomessa on asetettu hiilineutraaliustavoitteita, ja näitä tavoitteita on myös asetettu audiovisuaaliselle alalle. (Green Deal, n.d.) Suomessa Audiovisuaalisella alalla ekologisuuden kehitys etenee hitaasti, mutta varmoin askelin, ja toimintatapojen muuttaminen vaatii aikaa, tietoa ja selvitystyötä. Suomen audiovisuaalinen ala sai ensimmäisen ympäristöoppaan Ekosetin vuonna 2019. Tällä hetkellä alalle ollaan luomassa kestävän kehityksen strategiaa (APFI, n.d. -a).

Suomea kuvaillaan pienten resurssien maaksi ja se näkyy myös täällä tuotettavissa TV- ja elokuvatuotannoissa. Viime vuosien aikana toimialalla on ymmärretty, että kestävämpiä toimintatapoja ja -malleja tarvitaan. Ekologisuuden toteuttamista haastavat kuitenkin resurssien puute: käytössä oleva budjetti antaa raamit sille, kuinka paljon aikaa on käytettävissä ja usein työntekijät ovat ylityöllistettyjä.

Globaalit ilmastotavoitteet vaativat, että ympäristöasioihin kiinnitetään huomiota, joten kansainvälisissä TV- ja elokuvatuotannoissa on laajemmin käytössä eko-koordinaattoreita tai ympäristökonsultointiyrityksiä, jotka vastaavat tuotannon ekologisuuden toteutumisesta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää eko-koordinaattorin työtehtäviä, osaamisvaatimuksia sekä löytää, millaisia eko-koordinaattorin työtä tukevia työkaluja audiovisuaalisella alalla on käytettävissä.

Koen opinnäytetyön aiheen kiinnostavaksi ja tärkeäksi, koska Suomen TV- ja elokuvatuotannoissa ekokoordinaattori ei ole vakiintunut osaksi tuotantoja samalla tavalla kuin esimerkiksi hygieniakoordinaattori. Koronapandemiasta johtuen TV- ja elokuvatuotantoihin tarvittiin erillinen henkilö huolehtimaan työryhmän terveysturvallisuudesta. Hitaammin etenevään ilmastokriisiin ei reagoida samalla nopeudella, joten TV- ja elokuvatuotantojen murros ekologisemmiksi tapahtuu hitaammin. Ajattelen, että ekokoordinaattori voisi olla ratkaisu, kun audiovisuaalisesta alasta tavoitellaan Suomessa kokonaisvaltaisesti vihreämpää. Ekokoordinaattorin avulla ekologisuuden suunnittelusta tulisi kokonaisvaltaisempaa ja tavoitteellisempaa.

Jotta ekokoordinaattoreita voitaisiin palkata TV- ja elokuvatuotantoihin, resurssin lisäksi tarvitaan suomenkielistä selostusta henkilön toimenkuvasta ja osaamisesta. Ekokoordinaattorin toimenkuvaa sivutaan audiovisuaaliselle alalle tarkoitettussa oppaassa *Ekosetissä* ja opinnäytetyöni tavoitteena on syventää tietoa entisestään. Parhaimmillaan uusi työtehtävä audiovisuaalisella alalla kasvattaisi alan työllistymismahdollisuuksia, edistäisi Suomalaisten TV- ja elokuvatuotantojen ympäristöystävällisyyttä sekä viestisi ympärilleen organisaatioiden ympäristövastuusta. Maapallon ympäristötila ei muutu hetkessä, joten ympäristöteemoihin ja ekologiseen kestävyysperheityneitä ihmisiä tarvitaan.

Opinnäytetyön tilaaja on Helsingissä sijaitseva tuotanto- ja levitysyhtiö Tuffi Films Oy. Kiinnostukseni opinnäytetyön aiheeseen syntyi kesän 2021 aikana. Tein ensimmäisen työharjoitteluni dokumentaarisessa TV-sarjassa tuotantoharjoittelijana ja huomioni kiinnittyi tuotannon aikana lukuisiin puolityhjiin vesipulloihin kuvauspaikoilla. Toisen työharjoitteluni tein opinnäytetyön tilaajalle Tuffi Films Oy:lle. Tuotanto oli kokopitkä draamaelokuva, jossa oli Tuffi Filmsin tuotannoista ensimmäistä kertaa käytössä ekoassistentti. Työharjoittelun lopussa keskustelin linjatuottajan kanssa opinnäytetyöni ideasta, jonka olin ajatellut liittyvän TV- ja elokuvatuotantojen ekologisuuteen. Löysimme yhdessä tarpeen selvittää laajemmin ekokoordinaattorin roolia ja tehtävänkuvaa TV- ja elokuvatuotannossa. Opinnäytetyön käytännön kehittämistavoitteena on tulosten pohjalta

laatia Tuffi Filmsin käyttöön kehitysehdotuksia, millä tavoin tuotantoyhtiö voi lähestyä ekokoordinaattorin roolia. Tavoitteena on lisäksi selventää ekokoordinaattorin ominaisuuksia, jotta ekokoordinaattorin rekrytointi olisi helpompaa.

Perehdyn opinnäytetyössä ensin teoriapohjaan ja käsitteisiin, jonka jälkeen määrittelen opinnäytetyön tutkimuskysymykset ja lähestymistavan. Aineistonkeruumenetelminä käytän dokumenttianalyysia, benchmarkingia ja haastatteluita. Tuloksissa esitän aineistonhankintamenetelmien kautta saadut vastaukset alatutkimuskysymyksiini. Tulosten pohjalta teen kehittämissuhteet opinnäytetyön tilaajan Tuffi Filmsin tarpeisiin. Työn lopussa arvioin opinnäytetyön tuloksia sekä pohdin opinnäytetyöprosessia.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Ekologinen kestävä kehitys ja tavoitteet

Elämme tällä hetkellä maailmassa, jossa ilmastonmuutokseen liittyvät kysymykset askarruttavat, puhututtavat ja vaikuttavat niin maailmanlaajuisesti ja valtioiden tasolla kuin yritysten ja yksittäisten henkilöiden tasolla. Sitran Megatrendit2020 määrittelee ensimmäisenä megatrendinä, että ”Ekologisella jälleenrakennuksella on kiire” (Dufva, 2020).

Kestävä kehitys jaotellaan kolmeen osa-alueeseen: sosiaaliseen, taloudelliseen ja ekologiseen kestävyteen. Edellä mainituista kestävä kehityksen periaatteista ekologisen kestävyden toteutuminen on ensisijainen, sillä elämää ylläpitävät luonnonjärjestelmät mahdollistavat myös sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden toteutumisen. Ihminen ei saa vaarantaa toiminnallaan eliömaailmaa, ilmakehää, vesiä eikä maa- ja kallioperää. (Ympäristöministeriö, n.d. -a.)

Kestävä kehitys on yhteiskunnallista muutosta, jossa turvataan nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämisen mahdollisuudet. Päätöksenteossa ja toiminnassa tulee ottaa tasavertaisesti huomioon ympäristö, ihminen ja talous. Ulko-

ministeriön (2018) mukaan luonnonvaroja ei tule kuluttaa enemmän kuin maapallo pystyy tuottamaan.

Suomen ympäristöministeriö määrittelee kestävän kehityksen olevan maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa, jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta. Ekologinen kestävyys toteutuu, mikäli kykenemme säilyttämään biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemin toimivuuden. (Ympäristöministeriö n.d. -a.) Kestävä kehitys tarkoittaa myös ihmisten taloudellisten ja aineellisten toimintojen sopeuttamista maapallon luonnonvarojen riittävyyteen ja luonnon sietokykyyn (Suomen YK-liitto 2017).

NASA (The National Aeronautics and Space Administration) on seurannut ilmaston muutoksia ja huomannut, että ihmiset ja teollistuminen ovat suurin syy tämänhetkiseen ilmastotilaan. Ihmisten toiminta on synnyttänyt runsaasti kasvihuonekaasuja ja sen seurauksena maapallo on lämmennyt. (NASA 2016.)

Ympäristöön liittyviä haasteita on nyt ja jatkossa paljon, sillä maapallon väestöluku on jatkuvassa kasvussa ja maat kaupungistuvat. Länsimaiset yhteiskunnat ovat alkaneet onneksi enemmässä määrin kiinnittämään huomiota ympäristöystävällisyyteen kaikessa toiminnassaan. Esimerkiksi Euroopan unioni pyrkii vastaamaan ilmastohaasteisiin Euroopan vihreän kehityksen ohjelman avulla. Euroopan unionin virallinen verkkosivu ilmaisee, että "ohjelman tavoitteena on tehdä EU:sta moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous, jossa

- vuoteen 2050 mennessä ei enää aiheuteta kasvihuonekaasujen nettopäästöjä
- talouskasvu on erotettu resurssien käytöstä
- ei jätetä ketään ihmistä eikä mitään aluetta jälkeen muista."

(Euroopan komissio, n.d.)

YK eli Yhdistyneet kansakunnat on aloittanut Agenda 2030 -toimintaohjelman, jonka kestävä kehityksen tavoitteet ovat universaaleja ja koskevat koko ihmiskuntaa. Agenda2030 tähtää suojelemaan maapalloa saastumiselta esimerkiksi kestävien kulutus- ja tuotantotapojen avulla, luonnonvarojen kestävällä käytöllä sekä ryhtymällä kiireellisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kaiken tavoitteena on, että maapallo pystyy tukemaan nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeita. (Suomen YK-liitto, 2017.)

Agenda 2030 perustuu myös kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa tehtyihin sopimuksiin. Ensimmäinen niistä oli Yhdistyneiden kansakuntien ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus (UNFCCC), joka hyväksyttiin Rion ympäristö- ja kehityskonferenssissa vuonna 1992. (Ulkoministeriö, n.d.)

Suomessa Sanna Marinin hallitusohjelman (2019, s.36) tavoitteena on, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja ensimmäinen fossiilivapaa hyvinvointiyhteiskunta (Ympäristöministeriö, n.d. -b).

2.2 Yritysten ympäristövastuu

Ympäristönsuojelulaki määrittelee, että toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Toiminnasta aiheutuva ympäristön pilaantumista on ehkäistävä. Jos se on mahdotonta, haittoja täytyy pyrkiä minimoimaan. (Suomi.fi, n.d.)

Jotta yritys voi olla mahdollisimman ympäristövastuullinen, täytyy yrityksen ottaa huomioon sen tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutukset koko niiden elinkaaren ajalta (Niskala, Pajunen & Tarna-Mani, 2013, s.18). Tätä kutsutaan elinkaariajatteluksi. Yritysten ympäristövastuu on merkittävä, koska yritykset sekä hyödykkeiden ja palveluiden tuotantoketjut tuottavat ison osan päästöistä. On tehokkaampaa puuttua yritysten päästöihin kuin yksityishenkilöiden päästöihin.

Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana on tehty paljon kansallista ja kansainvälistä sääntelyä, ja sen myötä yritysten on ollut pakko siirtää enemmän huomiota ympäristövastuuseen (Olson, 2010, s.19). Hallitustenvälinen ilmasto-paneeli IPCC julkaisi 4.4.2022 raportin, jossa todetaan, että päästövähennystoimia on kiihdytettävä jo seuraavan vuosikymmenen aikana, jotta kansainväliset tavoitteet ilmaston lämpenemisen rajaamiseksi olisi mahdollista saavuttaa. Raportin mukaan nykyiset päästövähennystoimet eivät riitä 1,5 asteen tavoitteen saavuttamiseen. (Ympäristöministeriö, 2022.)

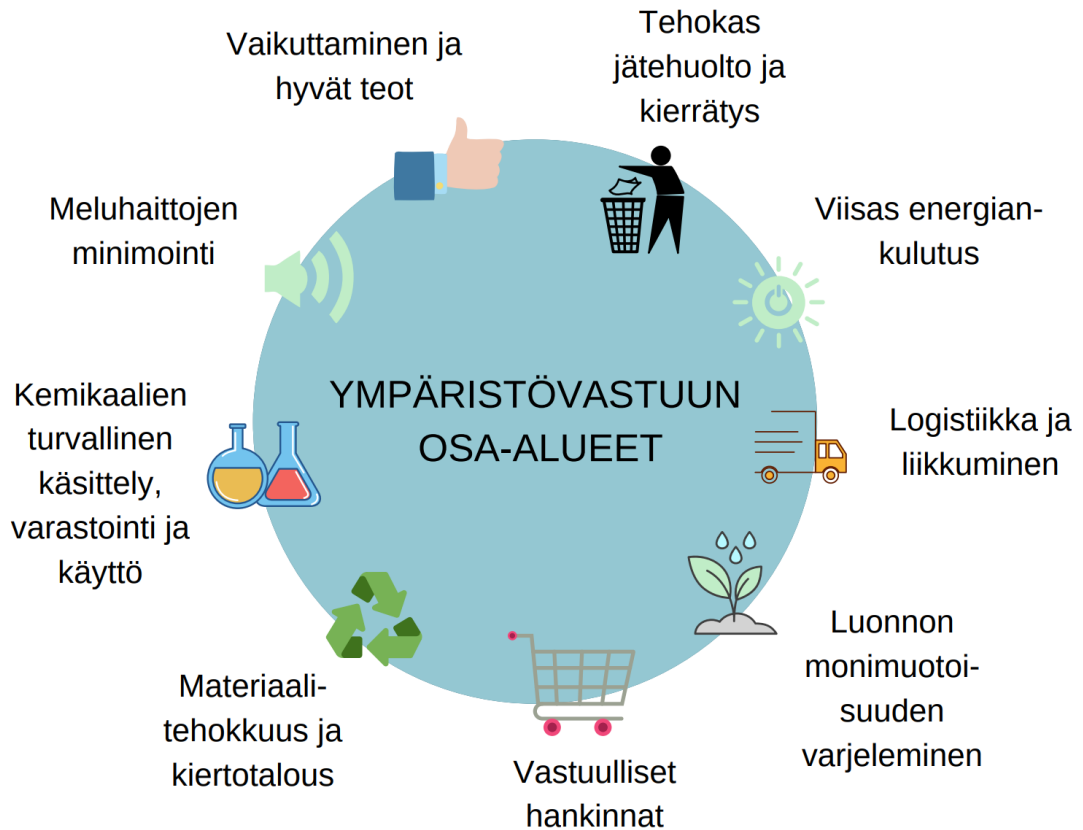
IPCC:n raportin (2022) mukaan tehokkaita päästövähennyskeinoja ovat esimerkiksi rakennusten energiatehokkuuden parantaminen, vähähiilisten rakennusmateriaalien käyttö, sekä uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen lämmityksessä ja jäädytyksessä. Raportissa mainitaan myös uudet materiaalitekniologiat, vähäpäästöistä energiaa käyttävät tuotantoprosessit sekä liikenteen sähköistäminen. (Ympäristöministeriö, 2022.)

VTT on visionäärinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiokumppani ja yksi Euroopan johtavista tutkimuslaitoksista (VTT 2021). VTT otti alkuvuonna 2021 käyttöön uuden strategian kaudelle 2021–2025. Sen pohjalta organisaatio kehittää ratkaisuja yrityksille ja yhteiskunnalle. Nämä kolme osa-aluetta ovat hiilineutraalit ratkaisut, tulevaisuuden tuotteet ja materiaalit sekä digitaaliset teknologiat. (VTT, 2021, s.10.)

Ympäristövastuu on Tarja Ketolan (2005, s.39) mukaan noussut yritystoiminnassa strategiseksi kilpailueduksi. Tänä päivänä kuluttajat ovat tietoisempia kuin koskaan aikaisemmin. Yhä useammat kuluttajista haluavat keskittää ostovoimansa vastuullisiin organisaatioihin sekä työskennellä vastuullisissa yhtiöissä. Tämän seurauksena yritykset ovat kiinnittäneet huomiota tuotannon ja palveluiden ekologisuuteen. Ympäristöstä huolehtiminen edistää myös yritystä itseään esimerkiksi brändiarvon ja sidosryhmien kautta (Olson 2010, s.19).

PwC:n (PricewaterhouseCoopers Oy) yritysvastuuseen erikoistunut partneri Tiina Puukkoniemi on ilmaissut (n.d.), että vihreät toimintatavat voivat parhaimmillaan kiihdyttää yrityksen kasvua tai jopa laskea kustannuksia (Mäkilä, 2021).

Ympäristövastuun osa-alueisiin lukeutuvat:

Kuva 1. Ympäristövastuun osa-alueet (Mukaillen Ekokompassi, n.d.)

2.3 Audiovisuaalisen alan ympäristöliikettä

Puhuttaessa audiovisuaalisesta (av) teoksesta, tarkoitetaan teosta, jossa yhdistyvät ääni ja liikkuva kuva. Teokset voidaan luokitella faktuaalisiin ja fiktiivisiin tai kaupallisiin ja ei kaupallisiin. Teokset voivat olla elokuvia, TV-ohjelmia tai asia- ja viihdeohjelmia. Tuotannollisesta näkökulmasta audiovisuaalisen teoksen tekeminen jakautuu aina kolmeen osaan: esituotanto-, tuotanto- ja jälkituotantovaiheeseen. (Elokuvantaju, n.d.)

Euroopan komissio julkaisi vuoden 2021 maaliskuussa Green Deal -toimintasuunnitelman, jonka mukaan vuoteen 2030 mennessä audiovisuaalisella alalla päästöjen tulee puolittua nykyisestä. Vuoden 2050 tavoitteena on, että alan tulee olla kokonaan ilmastoneutraali. (Euroopan komissio, 2021.)

Green Deal -toimintasuunnitelma osoittaa, että on tärkeää luoda ympäristökestävämpää työskulttuuria av-alalle. Jotta tuotantoyhtiöt voivat tehdä organisaatioitaan ja tuotannoistaan ympäristöystävällisempiä, on ensin ymmärrettävä alan ympäristövaikutuksia. Suomessa tuotetuista TV- ja elokuvatuotannoista ei ole vielä löydettävissä raportointia alan päästöistä tai ympäristövaikutuksista.

APFI ry (Audiovisual Producers Finland) on kotimaisten elokuva- ja TV-alan sisällöntuottajien yhdistys, joka on luomassa kestävän kehityksen strategiaa kotimaiselle av-alalle. Tavoitteena on tuoda audiovisuaalinen ala osaksi laajempaa yhteiskunnallista muutosta, joten strategia tulee rakentumaan kestävän kehityksen globaalin Agenda2030 -toimintaohjelman ympärille. Strategian teko on alkanut kesällä 2021 ja ensimmäisenä strategiassa keskitytään ekologiseen kestävyteen. (APFI, n.d. -a.)

APFI:n käynnistämä hanke on kolmevuotinen ja siihen sisältyy Iso-Britanniassa kehitetyn kansainvälisen Albert-ympäristöjärjestelmän käyttöönotto (APFI, n.d. -a). Alkujaan BBC:llä luotu Albert on jo ollut toiminnassa yli 10 vuotta (APFI, 2021, -b). Tammikuussa 2022 alkoi järjestelmän käyttöönoton pilottivaihe, jossa on mukana viisi kotimaista tuotantoyhtiötä yhteensä kahdeksalla tuotannolla (APFI, n.d., -a). Albert-ympäristöjärjestelmää käsitellään tarkemmin opinnäytetyön tuloksissa kohdassa 6.3.

Vaikka Suomessa päästöjä aletaan vasta tutkia, on elokuvateollisuuden päästöjä tutkittu kansainvälisesti jo paljon aikaisemmin. Vuonna 2006 Yhdysvalloissa Kalifornian yliopisto UCLA (University of California Los Angeles) julkaisi tutkimuksen, joka osoitti Hollywood-elokuvateollisuuden olevan toiseksi suurin saastuttaja Los Angelesin alueella (UCLA, 2006). Tutkimus määritteli ensimmäisten joukossa alan päästöjä. Kaksi vuotta kestäneessä tutkimuksessa arvioitiin, että elokuvateollisuus aiheuttaa vuodessa 140 000 tonnia otsoni- ja dieselhiukkas-päästöjä. (UCLA, 2006.)

UCLA:n tutkimuksessa laskettiin vuonna 2004 julkaistun ekokatastrofielokuva *The Day After Tomorrow*:n vaikutuksia ympäristöön. Elokuva käsitteli sisällöltään kasvihuoneilmiön seurauksia samalla, kun elokuvan tekemisestä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt olivat 10 000 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia. Määrä vastaa noin tuhannen suomalaisen vuosipäästöjä. (UCLA, 2006.)

Resurssieroista ja tuotantojen koosta johtuen Hollywood-tuotantoja ei voi verrata päästöjen osalta Suomessa tuotettaviin televisio-ohjelmiin ja elokuviin. Audiovisuaalisen tuotannon osa-alueet ovat silti samat ja niihin kyetään vaikuttamaan. Jotta esimerkiksi elokuvatuotannon sisällöllinen ja taiteellinen viesti toteutuisi, tarvitaan elokuvan tekoon lavasteita, rekvisiittaa, tarpeistoa ja puvustusmateriaaleja juuri kyseistä elokuvaa varten. Myös ihmisten kuljettaminen paikasta toiseen, rahtaus, majoitukset, ruokailu sekä energiantuotanto aiheuttavat päästöjä (Parkkinen, 2018).

Euroopassa tilanne on Yhdysvaltoihin verrattuna erilainen. Ranskalainen Ecoprod ja brittiläinen TV- ja elokuva-alan järjestö Bafta, ovat arvioineet eurooppalaisten elokuvien ympäristövaikutuksia. Euroopassa elokuvan hiilijalanjälki on noin 650–1000 tonnia. *Green Film Shooting* -lehden kustantaja Birgit Heidsiekin (n.d.) mukaan Hollywood -elokuvan päästöt ovat kymmenkertaiset tuotantojen suuruudesta johtuen. (Parkkinen, 2018.)

Ecoprod on ensimmäinen ryhmä, joka perustettiin vuonna 2009 Pariisin alueen elokuvakomission, Pariisin alueen ja TF1-ryhmän aloitteesta Ranskan kansallisen elokuvakeskuksen tuella. Sen tavoitteena on kannustaa ja yhdistää kaikki elokuva- ja audiovisuaalialan sidosryhmät vastuullisten ympäristökäytäntöjen äärelle. (Film Paris Region, n.d.)

Elokuva-alan päästöjä on tutkittu myös Belgiassa, joka on samaa kokoluokkaa kuin Suomi. Tim Wagenrdopin mukaan keskiarvoinen päästö alle kahden miljoonan budjetin elokuvassa on 73 000 co₂. 40 % päästöistä aiheutuu logistikasta, 28 % jätteistä, 19 % energiankulutuksesta ja jälkituotannosta ja 8 % cateringistä (Wagendrop, 2020).

2.4 Ekokoordinaattori

Koordinaattori on yleisnimitys henkilölle, jonka työnkuvaan kuuluu yleensä asioiden järjestäminen, aikatauluttaminen, kokousten valmistelu sekä muut koordinoivia tehtäviä. Koordinaattorilta vaaditaan hyviä kommunikointi- ja yhteistyötaitoja sekä mahdollisesti hyvää kielitaitoa ja tietoteknistä osaamista. Koordinaattorin tehtäviä voivat olla projektien valmistelu ja suunnittelu sekä erilaisista asioista koostuvien kokonaisuuksien hallinta. (Palkkatietoinfo, n.d.)

Av-alan ympäristöopas Ekosetti määrittelee, että ekokoordinaattori huolehtii kestävien toimintamallien suunnittelusta ja toteuttamisesta. Hän myös valvoo sovittujen tavoitteiden toteutumista. Ekokoordinaattorilla tulisi olla av-tuotannon toimintaympäristön tuntemus ja työkokemusta alalta. Lisäksi ymmärrys tuotannon työvaiheista ja eri osastojen työnkuvasta katsotaan hyödylliseksi. Valveutuneisuus sekä kestävä kehityksen peruseriaatteiden ymmärtäminen ovat eduksi hektisellä alalla. (Astikainen & Puolanne, 2019, s.6.)

Ekosetin mukaan ekokoordinaattorin tulisi osallistua suunnitteluun jo heti projektin alussa, jolloin hän laatii yhdessä ydintiimin kanssa suunnitelman siitä, kuinka kestävyttä painotetaan, mitkä toimintatavat sopivat kyseiseen tuotantoon sekä miten tavoitteet suhteutuvat budjettiin ja aikatauluun. (Astikainen & Puolanne 2019, 6)

Kysymysten esittäminen tuotannon eri vaiheissa ja vanhojen toimintatapojen kyseenalaistaminen on olennaista. Näiden lisäksi ekokoordinaattorin tulisi korostaa jo olemassa olevaa ekologista toimintaa ja kehittää uutta. Viimeisinä mainitaan työryhmän auttaminen ja käytännön työympäristössä ohjeistaminen sekä tiedonkeruu ja tulosten raportointi. (Astikainen & Puolanne, 2019, s.6)

Av-alan tuotannoissa tuotanto-osasto voi koostua tuottajasta, tuotantopäälliköstä, tuotantokoordinaattorista, -assistentista ja -harjoittelijasta. Tuotanto-osaston koko, henkilöt ja toimenkuvat voivat vaihdella tuotannon mukaan. Päävastuu on kuitenkin aina esisijaisesti tuottajalla ja sen jälkeen linjatuottajalla ja tuotantopäälliköllä. He käyttävät työnantajan direktio-oikeuttaan ja määräävät, mitä

tuotannossa tehdään tai ei tehdä. Tuotanto-osastossa vastataan tuotannon resursoinnista ja suunnittelusta, ja resurssit suunnataan niihin tekijöihin, joita ilman ei pärjätä ja joiden avulla tuotanto saavuttaa päämääränsä. Mikäli tuotannolla on pieni budjetti, saattavat ekologiset toimenpiteet jäädä toissijaisiksi, sillä rahan määrän rajallisuus korostuu. Suomen elokuvasäätiö SES sai vuonna 2021 käyttöön uuden haku- ja tukijärjestelmän, ja säätiön tukivaroja pyritään kohdistamaan myös ekokoordinaattorin palkkaukseen niille elokuvatuotannoille, jotka toteuttavat vihreän tuotannon periaatteita tuotannossaan (SES, 2021, s.3).

2.5 Ekokoordinaattorin työ osana laajempaa kokonaisuutta

Kuva 2. Tietoperustan käsittekaavio: ekokoordinaattori käsitteenä suhteessa laajempaan kokonaisuuteen

Kun myöhemmin opinnäytetyössä lähdän selvittämään ja määrittelemään, mitä sisältyy ekokoordinaattorin tehtäviin, on tärkeää ymmärtää, mihin laajempaan kokonaisuuteen työtehtävä asettuu. Kuva 2 havainnollistaa ekokoordinaattorin roolin suhteessa tietoperustassa käsiteltyihin lukuihin 2.1, 2.2, 2.3 ja 2.4.

Luvussa 2.1. todettiin, että ilmastonmuutos etenee ja sen pysäyttämiseksi tarvitaan niin alueellisia kuin paikallisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Audiovisuaalinen ala yrityksineen lukeutuu teollisuuteen, joten tuotantoyhtiöiden on oltava tietoisia ympäristövastuustaan ja siihen sisältyvistä osa-alueista, joita käsiteltiin luvussa 2.2 sekä 2.3.

On tärkeää, että yritykset päättävät, mitä vastuullisuus juuri heidän yrityksensä merkitsee. Yritysten tulee suunnitella, millä toimenpiteillä yritysten ympäristövastuun osa-alueet (Ekokompassi n.d.) toteutuvat ja pyrkiä minimoimaan kielteiset ympäristövaikutukset.

Tuula Pohjolan kirjassa *Johda ympäristöasioita tehokkaasti* sanotaan, että yrityksen johdon ja henkilöstön tulee olla sitoutuneita strategiaan ja jatkuvaan ympäristöasioiden kehittämiseen, jotta ympäristöasiat pysyisivät osana yrityksen päätöksentekoa ja operatiivista toimintaa (Pohjola, 2003, ss.41–42).

TV- ja elokuvatuotantoyhtiössä tämä voi tarkoittaa, että tuotantoihin palkataan erillinen henkilö, kuten ekokoordinaattori suunnittelemaan ja toteuttamaan tuotantoja ympäristövastuun näkökulmasta laajempien tavoitteiden toteutumiseksi. Mitä henkilön työtehtäviin kuuluu, millaista osaamista ekokoordinaattorilta tai ekoassistentilta vaaditaan ja millainen merkitys heidän toiminnallaan on tuotantojen ekologisuuteen? Näihin kysymyksiin opinnäytetyöni pohjautuu.

3 Case: Tuffi Films Oy

Tuffi Films Oy on Helsingissä sijaitseva tuotanto- ja levitysyhtiö, joka tähtää kansainväliseen levitykseen tuotannoillansa. Yhtiö on perustettu vuonna 2010 ja

sen omistajia ovat Elli Toivoniemi, Venla Hellstedt, Kirsikka Saari, Jenni Toivoniemi ja Selma Vilhunen. Yrityksellä on viisi vakituista työntekijää ja sen palveluksessa työskentelee keskimäärin 20 työntekijää vuosittain. (Tuffi Films, n.d.)

Tuffi Films tuottaa laaja-alaisesti pitkiä fiktioelokuvia, televisiosarjoja ja dokumentteja ajankohtaisista aiheista. Aikaisemmin Tuffi Films tuotti laajasti lyhytelokuvia. Tuotannoissa painottuvat laatu ja luovuus. Valtaosa tuotannoista toteutetaan kansainvälisinä yhteistuotantoina, ja Tuffi Films tuotantoyhtiönä toimii päätuottajana tai osatuottajana. Kansainväliset tuotannot keskittyvät pääosin Eurooppaan, mutta yhteistöitä ja verkostoja on myös Afrikassa, Aasiassa ja Pohjois-Amerikassa. (Tikanoja, 2022.)

Tuffi Filmsin elokuvat ovat saaneet tunnustusta kansainvälisesti merkittävillä festivaaleilla, kuten Sundancessa, Berlinalessa, Locarnossa, Hot Docs -festivaaleilla, Clermont-Ferrandissa sekä Yhdysvaltain elokuva-akatemian Oscar-gaalassa. (Tuffi Films, n.d.)

Työnantajana ja yrityksenä Tuffi Filmsin toimintaperiaatteisiin kuuluu kestäväyyden, tasa-arvon ja monimuotoisuuden toteuttaminen. Tuotantoyhtiöllä on kestävyysstrategia ja yrityksen arvot tukevat kestävä kehityksen periaatteita. (Tikanoja, 2022.) Tuotantoyhtiössä on päätetty, että tuotannoissa tarjotaan ensisijaisesti kasvisruokaa, tuotantojen autot valitaan mahdollisuuksien mukaan hybrideinä, ja jäteseurantaa kehitetään (Savonlahti, 2022).

Tällä hetkellä yhdessä Tuffi Filmsin tuotannossa on ollut käytössä ekoassistentti. Tuotantoyhtiö pyrkii edelleen kehittämään ekologisia käytäntöjään esimerkiksi löytämällä ja kokeilemalla erilaisia mittaristoja, jotka laskevat hiilijalanjälkeä ja päästöjä. Tuotantoyhtiö on suunnitellut, että Albert-ympäristöjärjestelmää hyödynnettäisiin yksittäisissä tuotannoissa ja Ekokompassia vuositasoisesti. Prosessit ovat tällä hetkellä tutkinnassa ja työn alla. (Tikanoja, 2022.)

Keskustelin opinnäytetyöni aiheesta Tuffi Filmsin linjatuottaja Vilja Savonlahden kanssa, jonka vastuulla fiktiotuotantojen ympäristöasiat ovat pääasiassa olleet. Kysyin häneltä tuotantoyhtiön tarpeista ja toiveista, ja keskustelimme miten opinnäytetyöni hyödyttäisi konkreettisesti tuotantoyhtiötä.

Savonlahti toivoo, että alalla olisi tarjota enemmän ekologisuuteen liittyviä koulutautumismahdollisuuksia sekä ekopalveluja, joiden kautta tuotantoon voisi saada esimerkiksi henkilön, joka vastaa tuotannon ekosuunnittelusta ja päästöjen seurannasta. Hän myös pohtii, että Ekosetti-opasta voisi kehittää pidemmälle siten, että oppaassa vielä laajemmin syvennyttäisiin ekokoordinaattorin rekrytointiprosessiin ja perehdytykseen, jotta kynnyks tällaisen henkilön palkkaamiseen laskisi. (Savonlahti, 2022)

4 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni päätutkimuskysymys on, ”Millainen voisi olla ekokoordinaattorin rooli Tuffi Filmsin TV-/elokuvatuotannoissa?”. Jotta saan selvyuden päätutkimuskysymykseen, minun tulee ymmärtää kokonaiskuva työtehtävistä ja toimintaympäristöstä. Päätutkimuskysymykseeni etsin vastauksia seuraavien neljän alakysymyksen avulla.

1. Mitä ekokoordinaattorin työtehtäviin sisältyy?
2. Millaista osaamista ekokoordinaattorilta edellytetään?
3. Millaisia työkaluja tai toimivia käytäntöjä ekokoordinaattorit voivat hyödyntää työssään?
4. Mitä haasteita ekokoordinaattorin työnkuvaan liittyy?

Suomalaiselle av-alalle löytyy oppaita, kuten Ekosetti ja Film Lapland Code of Conduct, joista löytyy ohjeita ympäristöystävällisen tuotannon tekemiseen. En kuitenkaan käsittele ohjeistuksia yksityiskohtaisesti tässä opinnäytetyössä. Perustelen valintaani sillä, että usein aika ja henkilöresurssit ovat haaste ohjeistusten toteuttamiselle käytännössä. Ekokoordinaattori voisi tuoda ratkaisun tilanteeseen.

5 Tutkimusmenetelmät

5.1 Prosessikuvaus

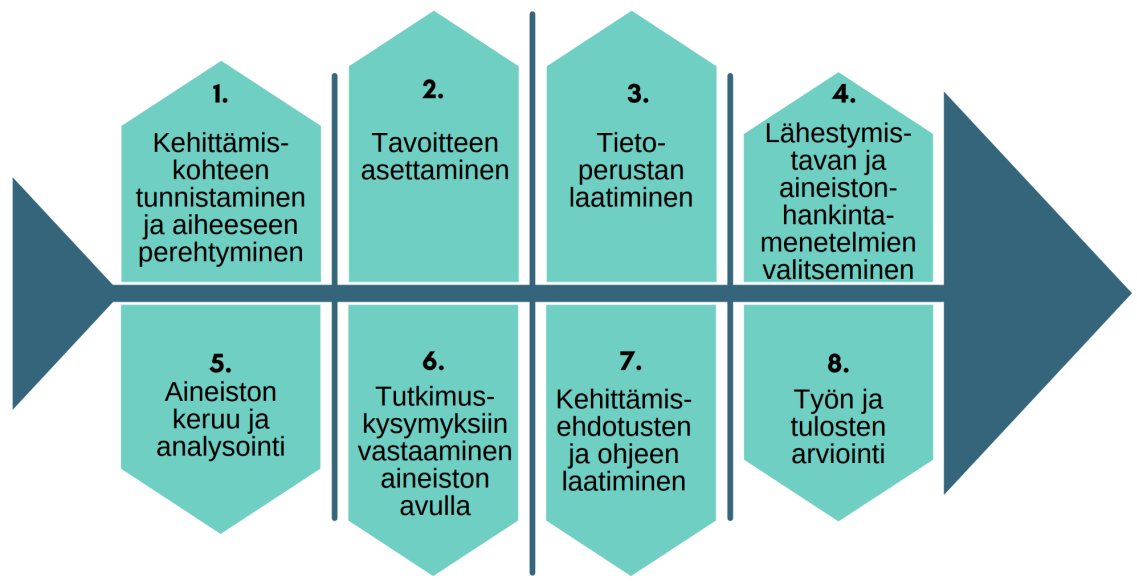
Opinnäytetyöprosessin alussa perehdyin ekologiseen kestävään kehitykseen sekä audiovisuaalisen alan ympäristöliikkeitään. Näkökulman vahvistuttua aloin keräämään ja lukemaan aiheeseen liittyvää tietoa ja kirjoittamaan tietoperustaa. Määrittelen tietoperustassa keskeisimmät käsitteet sekä niiden väliset suhteet (Ojasalo ym. 2015, s.25).

Tietoperustaa kirjoittaessani varmistuin siitä, että opinnäytetyön lähestymistapa on tapaustutkimus. Aineistonhankintamenetelmiksi valitsin puolistrukturoidun haastattelun, benchmarkingin sekä dokumenttianalyysin, jotka ovat laadullisia menetelmiä. Kun olen saanut aineiston kerättyä, lähdän tarkastelemaan syvällisemmin aineistoa ja luomaan niiden pohjalta käsitystä ekokoordinaattorin roolia ja tehtävänkuvista.

Hyödynnän analysointivaiheessa teemoittelua ja analysoin sekä vertaan aineiston kautta saamaani tietoa tietoperustaan. Tulosten pohjalta teen Tuffi Filmsin käyttöön kehittämissuhteita, joita he voivat hyödyntää ekokoordinaattorin rekrytoinnissa ja perehdyttämisessä. Vaihtoehtoisesti he voivat soveltaa ekokoordinaattorin tehtäviä tuotanto-osaston hoidettavaksi.

Kehittämistyön lopussa arvioin, miten työssä onnistuttiin. Arvioin käyttämäni menetelmien toimivuutta sekä niiden pohjalta saadun tiedon hyödyllisyyttä päätutkimuskysymykseen ja kehittämissuhteisiin. Arvioin myös prosessin etenemistä ja työn tavoitteisiin pääsemistä. Lopuksi pohdin työn tuloksia ja niiden merkitystä TV- ja elokuva-alalle.

Prosessikuvaus

Kuva 3. *Opinnäytetyöprosessin kuvaus*

5.2 Lähestymistapa

Lähestyn kohdettani tapaustutkimuksen (Case study) kautta. Tapaustutkimus sopii lähestymistavaksi tässä opinnäytetyössä, sillä sen tarkoituksena on saada syvälinen, monipuolinen ja kokonaisvaltainen kuva tutkimuskohteesta (Ojasalo ym. 2015), eli tässä tapauksessa siitä, millainen voisi olla ekokoordinaattorin rooli Tuffi Filmsin TV- ja elokuvatuotannoissa. Koska ekokoordinaattorin rooli on vielä heikosti ymmärretty Suomen TV- ja elokuvatuotannoissa, tapaustutkimus antaa mahdollisuuden tutkia tilannetta.

Tapaustutkimuksessa ei pyritä muuttamaan sen hetkistä tilannetta tai tehdä konkreettista kehitystyötä. Tarkoitus on tarkastella havaittua haastetta ja havainnoinnin jälkeen luoda ratkaisuehdotuksia. (Ojasalo ym. 2015, s.37.)

Tapaustutkimuksen kohteita voi olla yksi, tai se voi kohdistua useampaan kuin yhteen tapaukseen. Näitä tapauksia voivat olla esimerkiksi yksilö, ihmisryhmä,

organisaatio, tapahtuma, toiminto, prosessi tai maantieteellinen alue. (Ojasalo ym. 2015, s.53).

Tässä opinnäytetyössä tutkittavaa tapausta, eli ekokoordinaattorin roolia, voidaan ajatella ihmisryhmänä sekä prosessina. Toisena tapauksena käsittelem Tuffi Filmsiä ja sen elokuvatuotannossa ollutta ekoassistenttia toimintona. Tapaustutkimukselle sopivat hyvin laadulliset ja useat eri tiedonhankintamenetelmät (Ojasalo ym. 2015, s.37).

5.3 Puolistrukturoitu haastattelu

Haastattelumenetelmänä käytän puolistrukturoitua haastattelua. Puolistrukturoitu haastattelu tai teemahaastattelu sopii tilanteeseen, jossa ei täysin tunneta tutkimuksen kohdetta etukäteen (Ojasalo ym., 2015, s.41). Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa laajemman ja moniulotteisemman käsityksen rakentamisen ekokoordinaattorin työnkuvasta. Tapaukseni tämä menetelmä on sopeva, sillä haastattelen henkilöitä, joiden vastauksista uskon olevan hyötyä ekokoordinaattorin työnkuvan kartoittamisessa.

Teemahaastattelussa haastatteluteemat on suunniteltu etukäteen, mutta haastattelutilanteessa esiintyvät sanamuodot, kysymysten järjestys ja painotukset voivat vaihdella haastateltavien mukaan. Teemahaastattelu sopii opinnäytetyöhöni, sillä minun oli mahdollista muokata myöhempiä haastatteluja edellisten perusteella. (Ojasalo ym., 2015, 41.) Aihe, mistä ei ole paljoa kokemusta, voi nostaa esille teemoja, joita en ole osannut ajatella etukäteen.

5.4 Dokumenttianalyysi

Toisena aineistonhankintamenetelmänä käytin dokumenttianalyysiä. Tämän tiedonkeruumenetelmän tavoitteena on analysoida dokumentteja järjestelmällisesti ja luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ja kehitettävästä asiasta (Ojasalo ym., 2015, s.136). Dokumenttianalyysissä on mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi muistioita, raportteja, tiedotteita, www-sivuja, budjetteja, tilastoja, valokuvia, lehtikirjoituksia ja selvityksiä (Ojasalo ym., 2015, ss.41–42).

Moilasen ym. mukaan dokumenttianalyysissä voidaan erottaa kaksi keskeistä analyysitapaa: sisällön analyysi ja sisällön erittely. Sisällön analyysi pyrkii kuvaamaan dokumenttien sisältöä sanallisesti, ja tavoitteena on tunnistaa tekstin merkityksiä. Sisällön erittely puolestaan tarkoittaa dokumenttien analyysiä, jossa kuvataan määrällisesti, esimerkiksi numeroilla tekstin sisältöä. (Ojasalo ym., 2015, s.137.) Omassa työssäni käytän sisällön analyysiä.

Hyödynnän työssäni aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, johon kuuluu aineiston pelkistäminen, ryhmittely ja abstrahointi. Pelkistäminen selkeyttää ja tiivistää aineistoa. Tällä tarkoitetaan, että monimuotoisesta ja runsaasta aineistosta pyritään tunnistamaan ja rajaamaan pieni määrä näkökulmia. (Ojasalo ym., 2015, s.139) Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena on tunnistaa esimerkiksi haastatte- luissa ja www-sivuissa esiintyviä yhteisiä piirteitä tai nimittäjiä.

Earth Angel	verkkosivut, työpaikkailmoitukset, työkuvaukset
IHME Helsinki	työpaikkailmoitus
EUFCN	verkkosivu
LAFC	Evergreen Prisma, Green Links Austria
Albert	verkkosivut, vuosiraportti, hiilijalanjätkilaskuri
Tuffi Films	kestävyysuunnitelma (materiaali tuotantoyhtiön hallussa)
Ekosetti	ympäristöopas audiovisuaaliselle alalle

Taulukko 1. *Dokumenttianalyysissä käyttämäni dokumentit*

5.5 Benchmarking

Kolmantena aineistonhankintamenetelmänä hyödynsin benchmarking-menetelmää. Sitä voidaan kutsua esikuva-arvioinniksi, joka perustuu haluun oppia, miten toiset toimivat ja menestyvät. Benchmarkingille tyypillistä on tunnistaa oman toiminnan heikkoudet ja verrata niitä parhaimpiin toimintatapoihin. Menetelmä

pyrkii tuottamaan uusia kehittämiseen tähtäviä ideoita. (Ojasalo ym., 2015, s.43.)

Benchmarkingin kohteena voivat olla toisten alojen organisaatiot, oman yrityksen muut osastot, kilpailijat tai toimialan tilastolliset standardit ja keskiarvot (Ojasalo ym., 2015, s.186). Benchmarkingin materiaalina on mahdollista käyttää esimerkiksi internetlähteitä, artikkeleita, kirjoja, uutisia, kotisivuja tai järjestön sivuja (Ojasalo ym., 2015). Kun muiden organisaatioiden toiminnasta on löydetty parhaat käytännöt, käytäntöjä joudutaan soveltamaan luovasti omaan organisaatioon (Ojasalo ym., 2015, s.43).

5.6 Aineiston analyysitavat ja opinnäytetyön eettisyys

Päätutkimuskysymyksen lisäksi minulla oli neljä alakysymystä, joiden avulla etsin vastauksia päätutkimuskysymykseen. Alakysymykset käsittelivät ekokoordinaattorin työtehtäviä, työkaluja, haasteita ja osaamista. Jokaiseen alakysymykseen etsin tietoa hyödyntämällä kaikkia valitsemiani aineistonhankintamenetelmiä. Kun aineisto oli kerätty, luokittelin ne teemoihin alakysymysten mukaan.

Haastattelemani henkilöt työskentelevät eri työtehtävissä, mutta jokaisessa haastattelussa käytiin läpi samat teemat: ekokoordinaattorin tai -assistentin työtehtävät, työkalut, haasteet ja osaaminen. Tein haastattelurungon erikseen jokaiselle haastateltavalle, mutta kysymysten asettelut saattoivat muuttua haastattelun aikana. Haastattelurungot löytyvät liitteistä. Haastateltavat saattoivat oma-aloitteisesti kertoa asioista, joista olin suunnitellut kysyväni. Niissä tapauksissa jätin kysymykset kysymättä.

Haastateltavat saivat selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta. Lähetin Metropolian ohjeistuksen mukaisesti haastateltaville sähköpostin välityksellä tutkimustiedotteen, joka sisälsi otteet haastateltavan oikeuksista. Lähetin myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaisen tietosuojaselosteen sekä allekirjoitettavan tutkittavan suostumuksen. Haastateltavat ovat saaneet tiedot henkilötietojensa keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta.

Haastattelut kestivät tunnin verran. Toteutin ja nauhoitin haastattelut videoneuvottelupalvelun välityksellä. Alussa annoin mahdollisuuden esittää kysymyksiä opinnäytetyöhön liittyen, jonka jälkeen kävin lyhyesti läpi, miksi haastatellen kyseistä henkilöä ja mitkä ovat haastattelun aiheet. Kysyin haastateltavilta luvan haastattelun nauhoittamiseen. Nauhoitettu haastattelu on tallennettu omalle tietokoneelleni ja litteroin haastattelut Microsoft Word -asiakirjoihin. Sen jälkeen poimin ylös tutkimustyön kannalta oleelliset seikat. Niiden pohjalta analysoin ekokoordinaattorin toimenkuvaa teemakorttien avulla. Säilytän haastatteluja puoli vuotta haastattelujen tekoajankohdasta, jonka jälkeen poistan äänitiedot ja litteroidut asiakirjat tietokoneeltani. Haastateltavia ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan haastatteluun ja heillä on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistaan.

Loin aineistoille teemakoodit, joiden avulla lähdin ryhmittelemään dokumentti-analyysistä, haastatteluista ja benchmarking-menetelmästä saatua aineistoa sen perusteella, miten ne vastaavat tutkimuskysymyksiini. Ryhmittelyn jälkeen minun oli helpompi vertailla ja analysoida aineistoa.

Käytin teemakoodeina seuraavia:

Ekokoordinaattorin työtehtävät = EKTYÖTEH

Ekokoordinaattorin osaaminen = EKOOSA

Ekokoordinaattorin työkalut = EKTYÖKA

6 Kehittämisprosessin tulokset

Lähestyin ekokoordinaattorin työnkuvaa niin, että halusin ymmärtää, mitä tällaisen henkilön työtehtäviin sisältyy esituotantovaiheessa, kuvausten aikana sekä jälkituotantovaiheessa. Tärkeimmät aineistot työnkuvan hahmottamiseksi olivat kansainvälisen Earth Angel -ympäristökonsultointiyrityksen työpaikkailmoitukset ja www-sivut sekä kotimaisen IHME Helsinki -organisaation työpaikkailmoitus ja www-sivut. Molemmissa työpaikkailmoituksissa haettiin ekokoordinaattoria. Käytin tuloksissa myös haastatteluista esille nousseita huomioita.

Ensimmäisenä lähdin tavoittelemaan mahdollisia ekokoordinaattoreita Facebookista. Kirjoitin saateen *TV-friikuille töitä* ja *Tuotantotoimisto* nimisiin ryhmiin. Kerroin julkaisuissa, että haluaisin haastatella tuotannoissa toimineita ekokoordinaattoreita, -managereja tai ekoassistentteja. Julkaisuni saivat huomiota, mutta niiden perusteella en tavoittanut toivomiani haastateltavia. Tein johtopäätöksen, että alalla työskentelevät ovat joko kiireisiä, julkaisuni eivät olleet teknisesti tavoitettavia tai kyseisiä työtiteleitä ei vielä ole. Saamani aineiston pohjalta todennäköisin vaihtoehto edellisistä on viimeinen: toimenkuva ei ole yleistynyt suomalaisissa TV- ja elokuvatuotannoissa.

Haastattelin lopulta neljää henkilöä, joilla jokaisella oli oma näkökulmansa ekokoordinaattorin työtehtäviin, työkaluihin ja osaamiseen. Haastateltavista Vilja Savonlahti ja Peppiina Tukkila olivat olleet samassa elokuvatuotannossa Tuffi Filmsillä kanssani, joten tunsin heidät entuudestaan. Anne Puolanne on audiovisuaalisella alalla tunnettu kestävän kehityksen asiantuntija ja Saara Korpelan löysin hakemalla internetistä kulttuurialalla toimivia ekokoordinaattoreita.

Haastateltavat:

Saara Korpela, ekokoordinaattori – työskennellyt: IHME Helsinki, Frame Contemporary Art Finland, HIAP – Helsinki International Artist Programme ja Mustarinda

Vilja Savonlahti, linjatuottaja ja fiktiotuotantojen ekologisuudesta vastaava henkilö – Tuffi Films Oy

Peppiina Tukkila, freelancer – eko- ja hygienia-assistentti Tuffi Filmsin elokuvatuotannossa

Anne Puolanne, kestävän kehityksen asiantuntija ja media-alan freelancer – APFI:n Kestävän kehityksen hankepäällikkö ja toinen Ekosetti-oppaan kirjoittajista

Savonlahden (2022) haastattelussa painottui tuotantoyhtiön näkökulma, kun taas Tukkilan (2022) haastattelussa keskityin ekoassistentin kokemukseen käytännön työtehtävistä ja haasteista. Korpelan (2022) haastattelu oli osa benchmarking-menetelmää, sillä hän on toiminut ekokoordinaattorina neljässä eri taideorganisaatiossa. Puolanteen (2022) haastattelussa keskityimme siihen, millaisia toimia ja resursseja alalla tarvittaisiin, jotta ekokoordinaattori ammattina voisi yleistyä. Litteroin haastattelut ja tein teemakoodistot aineistoihin. Näin minun oli helpompi huomata yhtäläisyyksiä ja verrata haastateltavien näkemyksiä, kun puhutaan ekokoordinaattorin työnkuvasta.

6.1 Ennakkosuunnittelulla vaikuttavin merkitys

Ennakkosuunnittelun merkittävyys korostui kaikessa kerätyssä aineistossa. Haastateltavat Savonlahti, Korpela ja Puolanne ilmaisivat, että suurin ja merkittävin työ tapahtuu jo paljon ennen tuotannon tai kuvausten alkamista. (Haastateltavat, 2022: Savonlahti, Korpela, Puolanne) Kun toiminnan aiheuttamaa ympäristön pilaantumista halutaan ehkäistä, tarkoittaa se, että ekologisuus ja ympäristöasiat on otettava puheeksi jo tuotannon ennakkosuunnitteluvaiheessa.

Tämä tukee yritysten ympäristövastuuta koskevaa teoriaa, jonka mukaan toiminnan aiheuttamaa ympäristön pilaantumista on ehkäistävä, tai mikäli se on mahdotonta, haittoja pitää minimoida mahdollisimman vähäisiksi. (Suomi.fi n.d.) Sana ”ehkäistä” ilmaisee, että toimintaa on suunniteltava ja toteutettava etukäteen, ei vain reagoitava tapahtumiin. Ehkäisemistä tapahtuu, kun tuotantoyhtiöt puuttuvat ajoissa ennen kuvauksia eniten päästöjä aiheuttaviin tekijöihin.

Ekokoordinaattorina toimiva Saara Korpela korosti, että mitä aikaisemmassa vaiheessa ekologisuus ja ympäristötekijät otetaan huomioon, sitä merkittävämmiin päästöjä pystytään minimoimaan. Tavoitteena olisi siis ”design out waste and pollution” eli suunnitella tuotannot niin, että niissä syntyy lähtökohtaisesti mahdollisimman vähän päästöjä ja jätettä. Ekologisten periaatteiden tulisi sisältyä organisaation strategiaan ja olla ohjaamassa toimintaa taustalla. Ympäristö-

toimien toteuttaminen edellyttää myös riittäviä taloudellisia ja ajankäytöllisiä resursseja. (Korpela, 2022.) Ajatusta vahvistaa tietoperustassa nostamani Tuula Pohjolan näkemys siitä, että yrityksen johdon ja henkilöstön tulee olla ensin sitoutuneita strategiaan (Pohjola, 2003, ss.41–42).

Korpela mainitsee, että suunnitteluvaiheessa tuotannolle olisi hyvä asettaa myös ekologiset tavoitteet, esimerkiksi hiilibudjetti. Sitran määritelmän mukaan hiilibudjetilla tarkoitetaan tiettyyn ilmastotavoitteeseen suhteutettua hiilen määrää, joka voidaan päästää ilmakehään (Sitra, n.d.) Olisi optimaalista, että ympäristökysymykset huomioitaisiin siinä tuotannon vaiheessa, jossa päästöjen syntymistä voi tehokkaimmin estää. Esimerkiksi jätteiden vähentämisen kannalta on hyödyllisempää suunnitella uusiokäytettävät, minimalistiset lavasteet kuin miettiä, mihin kohtaan jäteastiat sijoitetaan. (Korpela 2022)

Ekokompassin luettelemat yrityksen ympäristövastuun osa-alueet (Ekokompassi n.d.) antavat suuntaviivat sille, mitä asioita organisaatiossa olisi hyvä ottaa huomioon. Ekokompassin osa-alueiden perusteella väitän, että aluksi voi olla tärkeämpää miettiä esimerkiksi viisasta energiankulutusta, logistiikkaa ja liikkumista sekä vastuullisia hankintoja. Näiden jälkeen voi suunnitella, miten jätehuolto ja kierrätys toimisi tehokkaasti ja miten tuotannossa voisi näkyä kiertotalous. Vaikuttaminen ja hyvät teot voisivat näyttäytyä jälkituotannossa esimerkiksi markkinoinnissa ja ulkoisessa viestinnässä. Kokemukseni mukaan hyvien tekojen jakaminen kannustaa muita tekemään samaa.

Puolanteen mukaan ennen kuvausjaksoa tulisi päättää, millaisissa kuvauspaikoissa kuvataan, kuinka kuvauspaikalle kuljetaan sekä minkälaisia asioita kuvataan ja minkä verran. Puolanne vertaa näiden päätösten vaikuttavuutta merkittävämmäksi kuin sitä, valitseeko yksittäinen henkilö vegaaniannoksen vai lihaa sisältävän aterian. Puolanne ajattelee, että ekokoordinaattorin työtehtävänä on soveltaa tuotantoon tuotantoyhtiön sisällä päätettyjä ekologisia tavoitteita. Hän esittää ajatuksen, että mikäli tuotantoyhtiö puhuu olevansa vastuullinen, mutta ekologisuuden huomiointi jää vain yksittäisissä tuotannoissa tehtäviin toimiin

eikä ole osa yhtiön arkea laajemmin, toimintaa voisi kuvailla viherpesuna. (Puolanne, 2022.)

6.2 Ekokoordinaattorin työtehtävät

Etsin vastauksia ekokoordinaattorin työtehtäviin dokumenttianalyysin avulla. Ekokoordinaattorin työnkuvasta ja työtehtävistä löytyi enemmän materiaalia kansainvälisistä lähteistä. Kirjoitin Google-hakukoneeseen myös suomen kielellä sanan ”ekokoordinaattori”, mutta tuloksia tuli vähän. En löytänyt yhtään audiovisuaalisen alan organisaatiota, joissa olisi suoraan mainittu ekokoordinaattori.

Kansainvälisesti tunnettu yhdysvaltalainen ekokonsultti Emellie O’Brien on ollut mukana yli kolmessakymmenessä TV- ja elokuvatuotannossa New Yorkissa (Parkkinen, 2018). O’Brien on av-alan ympäristökonsultointiyritys Earth Angelin toimitusjohtaja (Earth Angel, n.d., -a). Hän kertoo (n.d.), että jätteiden vähentäminen on ollut yksi suurimmista tavoitteista tuotannoissa. Earth Angelin palveluiden avulla yksittäiset TV- ja elokuvatuotannot ovat säästäneet lähes miljoona dollaria. Näillä luvuilla O’Brien haluaa kertoa, että kestävä tuotantotapa ei aina tarkoita lisähintaa, vaan voi tuoda myös säästöjä. (Parkkinen, 2018.)

Löysin dokumenttianalyysin avulla Earth Angelin työpaikkailmoituksen, jossa haettiin ekokoordinaattoria. Earth Angelsin työpaikkailmoituksessa ekokoordinaattorin tehtäviin sisältyi:

- tiivis yhteistyö jokaisen asiakasosaston kanssa esituotannon aikana, kouluttaakseen heitä kestäviin tuotantotapoihin
- tarkistaa ja tarjota tukea jokaiselle asiakasosastolle tuotannon aikana ylläpitääkseen kestävä kehityksen aloitteita
- tehdä tiivistä yhteistyötä jokaisen asiakasosaston kanssa purun eli tuotannon jälkityövaiheen aikana varmistaakseen, että kestävä kehityksen aloitteet toteutuvat myös silloin

- tehdä tiivistä yhteistyötä materiaalkoordinaattorin kanssa tukeakseen kestävää tuotteiden hankintaa tuotanto-osastolle ja toimittaa tilaukset ekotiimille
- pitää tiivistä yhteyttä tuotannon johtoon ja lähettää heille edistymisraportteja, projektin yhteenvetoja ja varmistaa asiakastyytyväisyys

(Earth Angel, 2021, -b.)

Earth Angel palkkaa ekokoordinaattoreiden lisäksi myös ekoassistentteja. Ekokoordinaattorin tehtäviin sisältyy ekoassistenttien perehdyttäminen, johtaminen, tukeminen ja tilanteiden ratkaiseminen yhdessä heidän kanssaan. Ekokoordinaattori myös varmistaa, että kaikki kestävä kehityksen seurantalokit ja tavara-listat ovat ajan tasalla. Työhön liittyy myös viikoittainen tapaaminen ekoassistenttien kanssa, jolloin keskustellaan tuotantoihin liittyviä asioita läpi. (Earth Angel, 2021, -b.)

Suomesta ei löydy vielä audiovisuaaliselle alalle tarkoitettua vastaavanlaista palvelua, josta voisi palkata henkilöstöä konsultoimaan TV- ja elokuvatuotantojen ekologisuutta. Tällä hetkellä ekologisuuden toteuttaminen jää tuotanto-osaston vastuulle. Mikäli tuotantoyhtiöllä on kestävä kehityksen strategia ja ylös kirjattuja tavoitteita, on todennäköisempää, että myös tuotannoissa otetaan ekologisuus huomioon. Mikäli näin ei ole, uusien toimintatapojen miettimiselle ei jää tarpeeksi aikaa muiden töiden lomassa, jolloin ekologisuudesta karsitaan. (Puolanne, 2022.)

Ekokoordinaattorina Korpelan työtehtäviin on kuulunut ekologisen kestävyiden toimenpiteiden suunnittelu, kehittäminen ja toteuttaminen. Lisäksi hänelle on kuulunut ulkoista viestintää, kuten uutis- ja blogitekstien kirjoittamista sekä Twitter-päivityksiä ja Instagram-tarinoita. Työnkuvaan on sisältynyt esimerkiksi hiilijalanjäljen laskentaa, sekä ympäristösertifikaatin edellyttämien jätehuoltosuunnitelmien ja kemikaalilistojen laadintaa. (Korpela, 2022.)

Löysin myös IHME Helsingin työpaikkailmoituksen, missä haettiin ekokoordinaattoria. Työpaikkailmoitus oli osa dokumenttianalyysia. Ekokoordinaattorin työtehtävinä olisi:

- huolehtia kokonaisvaltaisesti ekologisesti kestävien toimintamallien suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä valvoa sovittujen tavoitteiden toteutumista.
- viestiä kokemuksista
- jakaa hyviä käytäntöjä

(IHME Helsinki, 2019.)

Jos tuotannon ekologisuuden toteuttaminen jaetaan ekokoordinaattorille ja ekoassistentille, olisi hyvä, että ekokoordinaattori olisi aktiivisemmin mukana alkutuotannossa ja kävisi ekoassistentin kanssa läpi, mihin asioihin kuvauspaikalla kiinnitetään huomiota. Ekoassistentti voisi kirjata kuvauspaikalla syntyneitä havaintojaan ylös ja jakaa ne ekokoordinaattorille.

Vaihtoehtoisesti tuotantoyhtiö voi palkata esituotantovaiheeseen ekokoordinaattorin, joka suunnittelisi toimenpiteitä ja organisoisi ekologisuuden toteuttamista. Ekokoordinaattori voisi suunnitella etukäteen, miten kierrätys hoidetaan kuvausjakson päätyttyä. Kuvausjakson alkaessa ekokoordinaattorin tilalle palkattaisiin ekoassistentti, joka huolehtisi jätteiden lajittelusta ja seurannasta ja merkitsisi toteumia Albert-hiilijalanjälkilaskuriin. Tämän jälkeen vastuu siirtyisi kuvausjakson päätyttyä takaisin tuotanto-osastolle, jossa joku tekee yhteenvedon toteutuneista toimista hiilijalanjälkilaskurin ja ekoassistentin huomioiden perusteella.

6.3 Albert-ympäristöjärjestelmä ja Ekosetti toimenpiteiden apuna

Hiilijalanjälki mittaa tuotteen, palvelun tai toiminnan elinkaaren aikana syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä (Sjöstedt, 2018). Hiilijalanjäljen laskennan avulla organisaatioiden kokonaispäästöjä voidaan vertailla yksinkertaisesti sekä tunnistaa ne päästölähteet, joihin voidaan tehdä vähennyksiä. (Saario, Ylimäki, Pousi, Sihvonen & Kontiokari 2021, 71)

Albert on kansainvälisesti operoiva audiovisuaalisen alan rahoittama ympäristöjärjestö, joka auttaa elokuva- ja TV-tuotantoja pienentämään hiilijalanjälkeään. Luin Albertin kokoaman vuosiraportin vuodelle 2020. Vuosiraportti osoitti, ettei yksikään tuotanto ole samanlainen ja erityyppisten tuotantojen ympäristövaikutus voi vaihdella paljon. Vuosiraportissa oli visuaalinen kaavio siitä, kuinka tuotannon päästöt vaihtelevat tyyllilajin mukaan. Isoin hiilijalanjälki oli draamatuotannoilla. Seuraavaksi tulivat komedia ja dokumentit, joiden hiilijalanjälki oli puolet draamatuotantojen hiilijalanjäljestä. Uutisten hiilijalanjälki oli vähäisin. (Albert Annual Report, 2020, s.45.)

Albert-ympäristöjärjestelmä oli osa dokumenttianalyysin aineistoa. Albert-järjestelmää ollaan testaamassa Suomessa pilottituotantojen avulla (APFI, n.d., -a). Opinnäytetyötä varten tutustuin Albertin verkkosivuihin sekä tuotantoyhtiöille tarkoitettuun hiilijalanjälkilaskuriin. Tutustuessani sivuihin, kirjoitin ylös huomioita, joiden koin olevan oleellisia, kun puhutaan ekokoordinaattorin työtehtävistä tai tuotantojen ekologisuudesta. WeAreAlbert -verkkosivustolta löytyy artikkeleita, vinkkejä, tietoa sekä tiedotteita ekologisuuteen, hiilijalanjälkeen ja päästöihin liittyvistä tapahtumista (Albert, n.d., -a). Jos verkkosivujen sisältöön haluaa tutustua kunnolla, kannattaa siihen varata aikaa, sillä sivulta löytyy hyödyllistä tietoa. Albert-järjestelmä on englanninkielinen, joten sitä käyttävän henkilön olisi hyvä osata englantia ymmärtääkseen, miten järjestelmää käytetään.

Rekisteröidyttyänsä Albert-järjestelmään, tuotantoyhtiö saa käyttöönsä ”*Albert Toolkitin*”. Toolkit, eli työkalupakki sisältää hiilijalanjälkilaskurin sekä hiilitoimin-

tasuunnitelman. Hiilijalanjälkilaskurin avulla voidaan mitata tuotannon hiilijalanjälki ja hiilitoimintasuunnitelma auttaa tuotantoyhtiötä ryhtymään toimiin hiilijalanjäljen vähentämiseksi. (Albert, n.d., -b.) Suunnitelman suorittamalla tuotanto voi saada Albert-sertifikaatin (Albert n.d. -a).

Sisään kirjaututtua järjestelmään, löytää noin kuusi minuuttia kestävän videon, missä ohjeistetaan järjestelmän käyttöön (WeAreAlbert, 2021). Testasin hiilijalanjälkilaskuria, jossa oli seuraavat kategoriat: ”ei-kuvauspaikat”, kuvauspaikat, matkustaminen ja logistiikka, majoitus, materiaalit, hävittäminen ja jälkituotanto. Järjestelmä laskee hiilijalanjäljen automaattisesti, kun kategorioihin on merkitty tuotannossa toteutuneet toimenpiteet ja toteutumisen tavat. (Albert, n.d., -b.)

Jokaisessa kategoriassa on mahdollista valita maa ja alue, jossa tuotanto sijaitsee. Esimerkiksi ”kuvauspaikka” kategoriassa on valittavana ”studio”, ”lokaatio” tai ”kuvagalleria”. Kun kuvauspaikka on valittuna, järjestelmä kysyy mm. kuvauspaikan energiankulutustavasta, lämmityksestä ja vedenkulutuksesta. (Albert, n.d., -b.) Hiilijalanjälkilaskuri oli kokemukseni mukaan helppokäyttöinen, mutta mikäli haluaa täyttää kaikki kohdat tarkkaan, vaati se tuotannolta paljon yksityiskohtaista selvitystyötä, jatkuvaa seuranta ja raportointia.

Albert-järjestelmän hiilitoimintasuunnitelman aloittamisessa olennaista on, että se aloitetaan esituotannon aikana (Albert, n.d. -b). Ensin tulee täyttää kyselylomake, joka perustuu tuotannon toteuttamiin toimiin. Kysely sisältää viisi osiota, joissa on yhteensä 45 kysymystä.

- viestintä ja sitoutuminen, 11 kysymystä
- toimitussisältö, 4 kysymystä
- tuotannon energiantuotto, materiaalit ja jätehuolto, 15 kysymystä
- matkustaminen, 10 kysymystä
- hiilineutraali tuotanto, 1 kysymys

(Albert, n.d., -b)

Järjestelmä huomauttaa, että lomake voi toimia tarkistusluettelona toimista, joita tuotanto voi toteuttaa ja jonka avulla voi miettiä, mitä positiivisia toimia tuotanto voi saavuttaa (Albert, n.d., -a). Jotta hiilitoimintasuunnitelma toimisi hyvin, järjestelmä korostaa, että toiminnan tulee olla tiimityötä. Kun puhutaan kestävästä toimintatavoista, ekologisuudesta vastaavan henkilön tulee olla tiiviisti yhteydessä osastopäälliköiden kanssa, joita alan jargonissa kutsutaan HODEiksi (Head of Departments), sekä muiden tuotannon jäsenten kanssa. Näin voidaan yhdessä keskustella ja tutkia, mitä kullakin alueella on mahdollista saavuttaa. (Albert, n.d., -a.) Sama näkemys korostui myös Earth Angelin dokumenttimateriaaleista. Audiovisuaalisissa tuotannoissa osastopäälliköihin kuuluvat esimerkiksi kuvaaja, äänisuunnittelija, lavastaja, maskeeraaja, puvustaja sekä tuotanto-osaston ja järjestysosaston päällikkö. Heidän tehtävänä on vastata omasta työryhmästään ja tiedon kulusta osaston sisällä.

Puolanne kertoo kouluttavansa ihmisiä Albert-ympäristöjärjestelmän käyttöön. Haastattelussa hän mainitsee, että järjestelmässä kysytyt asiat ovat todennäköisesti olennaisia, koska niistä kysytään. Puolanne ajattelee, että Albert on vain yksi työkalu, mutta kieli ja väline sille, että kestävä kehityksen prosesseista voidaan puhua alalla. (Puolanne, 2022.)

Dokumenttianalyysissä hyödynsin myös Anne Puolanteen ja Kaisa Astikaisen kirjoittamaa Ekosetti -opasta. Opas on Suomen ensimmäinen av-alalle tarkoitettu kestävä toiminnan opas (Astikainen & Puolanne, 2019). Oppaan hankekumppaneina ja rahoittajina ovat olleet AVEK, APFI ry ja Aalto-yliopisto (Saari-
nen, 2019).

Ekosetti jäsentää perusteellisesti kaikki osa-alueet, missä tuotantoyhtiöt voivat ottaa ekologisuuden huomioon ja oppaasta löytyy yksityiskohtaisia vinkkejä ekologisuuden toteutustavoista. Tuotantoyhtiöt voivat päättää Ekosetin avulla

tuotannon tavoitteet ja osa-alueet, joita lähdetään kehittämään. Ekokoordinaattorin on mahdollista käyttää Ekosettiä itselleen muistilistana ja opas toimisi hyvin Albert-ympäristöjärjestelmän tukena.

Liitteestä 1. löytyy tekemäni kaavio, jonne olen listannut Ekokompassin yrityksen ympäristövastuun osa-alueet. Osa-alueiden alle lajittelin Ekosetistä löytyviä toimintaympäristöjä sen mukaan, miten koin, että niissä voidaan huomioida Ekokompassin listaamat osa-alueet. Laatimani kaavio osoittaa, että toimistolla, kuvauspaikoilla, studiossa ja tarpeiston osalta voidaan useassa kohtaa toteuttaa yritysten ympäristövastuuta.

Dokumenttianalyysin ja benchmark-menetelmän avulla löysin ulkomaisen verkkosivuston "EUFCN":n (European Film Commissions Network). EUFCN on sitoutunut edistämään kestävämpää ja tehokkaampaa elokuvateollisuutta Euroopassa. Elokvakomissio lisää tietoisuutta elokuvatuotannon ympäristövaikutuksista ja tarjoaa ratkaisuja ympäristöystävällisempään lähestymistapaan. (EUFCN, n.d.)

Sivustolle on kerätty viidentoista Euroopan maan tärkeimmät ekologista kestävyttä koskevat ohjelmat ja protokollat. Suomen osalta listauksesta löytyy Film Laplandin *Code of Conduct*. Elokvakomissio ja verkoston instituutiot ovat kehittäneet ja hyväksyneet parhaat käytännöt, ja linkit maakohtaisiin ohjelmiin ja protokolliin löytyvät EUFCN:n verkkosivuilta. (EUFCN, n.d.)

Esimerkiksi Etelä-Itävallan elokvakomissio LAFC (Lower Austrian Film Commission) on kehittänyt *Evergreen Prisma* nimisen digitaalisen alustan, josta on löydettävissä hyödyllisiä käytännön työkaluja, kuten Itävallan elokvakohtainen hiilijalanjälkilaskuri. Sivustolta löytyy välilehti *Green Links Austria*, jonne on kerätty TV- ja elokvatuotannon kaikki osa-alueet ja jokaisen osa-alueen alle linkitetty sen osa-alueen vihreitä toimijoita. (LAFC n.d.)

Tuon kaltainen sivusto, jonne olisi kerätty Suomessa toimivat ekologisimmat tuotteet ja palveluntarjoajat, helpottaisi tuotantojen selvitystyötä ja auttaisi löytämään ekologiset palvelut ja tuotteet nopeammin ja luotettavammin. Listaukselle

olisi tarvetta, sillä tällä hetkellä ekologisten palveluiden ja tuotteiden selvittäminen jää yksittäisten henkilöiden vastuulle. Listausta voitaisiin toteuttaa esimerkiksi SES:in, TEME:n ja APFI:n yhteistyönä.

6.4 Ekokoordinaattorin ominaisuudet

Millaisia ominaisuuksia ja taitoja ekokoordinaattori tarvitsee? Kysymykseen löysin vastauksia tutkimalla kansainvälisiä työpaikkailmoituksia ekokoordinaattorin paikasta. Löysin Earth Angelin ja Target Jobsin työpaikkailmoitukset ekokoordinaattorin paikasta. Sen lisäksi suomalainen IHME Helsinki organisaatio oli listannut osaamisedellytyksiä rooliin. Dokumenttianalyysin lisäksi käytin haastatteluista saamaani aineistoa.

Haastatteluissa painottui yhteinen näkemys siitä, että ekokoordinaattorin tulisi ymmärtää jätteen lajittelun perusteet. Eroavaisuuksia löytyi, kun verrattiin ekokoordinaattorin osaamista ekokoordinaattorin osaamiseen. Molemmissa työtehtävissä kuitenkin arvostetaan henkilökohtaista kiinnostusta ympäristöasioita kohtaan.

Korpela on opiskellut ympäristönsuojelua, vesi- ja jätehuoltoa sekä suorittanut kestävä kehityksen opintoja. Korpelan katsoo, että ekokoordinaattorin työssä tarvitaan sekä luonnontieteellistä tietoa, että yhteiskunnallista ymmärrystä, ja psykologista silmää. Ekokoordinaattorin tehtävänä on tuoda ilmastohätätila organisaation tietoisuuteen niin, että ympäristön kannalta välttämättömiä toimenpiteitä ryhdytään toteuttamaan aikataulu- ja rahoituspaineiden keskellä. (Korpela, 2022.)

Dokumenttianalyysi	Kaikki aineistot	Haastattelut
Ajanhallintataidot	Aito kiinnostus ympäristöasioihin	Avarakatseinen luonne
Ajokortti	Jätteiden lajittelun perusteet	Nuori-ikä
Budjetinhallinta	Kokemus	Toimeliaisuus
Halu työskennellä nopeatempoisessa ympäristössä	Kriittinen ajattelukyky	
Huolellisuus	Raportointitaidot	
Itseluottamus	Suunnittelutaidot	
Johtamistaidot	Viestintä ja vuorovaikutustaidot	
Kyky dokumentoida prosesseja	Yhteistyötaidot	
Kyky innostaa muita		
Oma-aloitteisuus		
Ongelmanratkaisukyky		
Organisaatiotaidot		
Ristiriitatilanteiden hallinta		
Stressinsietokyky		
Taito työskennellä itsenäisesti		
Tiedonetsintätaidot		
Yksityiskohtien huomioiminen		
Yleisten tietokoneohjelmien hallinta		

Kuva 4 Yhteenvedo ekokoordinaattorin osaamisesta ja ominaisuuksista aineistojen pohjalta (Earth Angel, IHME Helsinki, TargetJobs, Korpela, Puolanne, Savonlahti)

Puolanne näkee, että nuori ikä ja avarakatseinen luonne ovat etuja, kun puhutaan ekokoordinaattorin ominaisuuksista. Hän perustelee vastaustaan sillä, että tämän sukupolven nuorille ympäristöasiat ovat sisäsyntyisiä. Hän myös mainitsee kriittisen tarkastelun taidon hyväksi ominaisuudeksi. Ihmissuhdetaidot nousivat myös haastattelussa esille, sillä ympäristöasiat voidaan kokea osaksi henkilökohtaisina. Kuvauksissa ekoassistentin ei tulisi pyöritellä silmiä, jos työryhmän jäsen laittaa jätteen väärään lajitteluastiaan, vaan ymmärrystä eri elämäntavoista tarvitaan. Puolanteen näkemyksen mukaan ekoassistentti on nimensä mukaisesti avustamassa ja noudattaa etukäteen tehtyjä tuotannon linjauksia, joten ekoassistentilta ei vaadita päätöksentekoymmärrystä. (Puolanne, 2022.)

Kun Tuffi Films päätti ottaa elokuvatuotantoon mukaan ekoassistentin, ekoassistentin rekrytointiprosessiin ja perehdytykseen ei ollut olemassa valmiita raa-

meja tai vertailupohjaa, mutta selvää oli, ettei ollut mahdollista vaatia työkokemusta täysin vastaavista tehtävistä (Savonlahti, 2022). Savonlahti kertoi, että työtehtävästä ei ollut aikaisempaa kokemusta tai tietoa löydettävissä. Tämän vuoksi ei voitu määritellä, millainen henkilö sopisi tai ei sopisi rooliin. Savonlahti mainitsee, että ekokoordinaattoriksi hakevan arvot olisi hyvä olla ympäristömyönteiset. Savonlahti ajattelee, että tarkka ja toimelias henkilö, joka ei pelkää liata käsiään, sopisi ekoassistentin tehtäviin. (Savonlahti, 2022.)

Tuffi Filmsin elokuvatuotannossa ekoassistenttina toiminut Tukkila kertoi, että hänen aikaisempi työkokemuksensa catering-puolella ja hygieniakoordinaattorina on antanut ymmärrystä siitä, kuinka paljon jätettä kertyy esimerkiksi catering-pisteelle. Koronapandemian aikana hygieniassistenttina toimiminen auttoi häntä myös ymmärtämään, minne roska-astioita kannattaa sijoittaa ja minne kasvomaskeja kertyy eniten. Tukkila kertoo kierrättävänsä myös arjessaan ja pitää ympäristötekoja tärkeinä. (Tukkila, 2022.)

Vastausten perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että ekokoordinaattorin tulisi olla aidosti kiinnostunut ympäristöasioista, ymmärtää ekologisuuden perusperiaatteet ja omata jonkin verran työkokemusta. Koordinaattorilla tulee olla taidot suunnitella, organisoida ja raportoida. Rekrytoitaessa ja perehdyttäessä tulisi kiinnittää huomiota hakijan kykyyn havainnoida asioita sekä suosia kehittäväää työtettä. Kyky kommunikoida kirjallisesti ja suullisesti on tärkeää, kun tehdään yhteistyötä muiden kanssa.

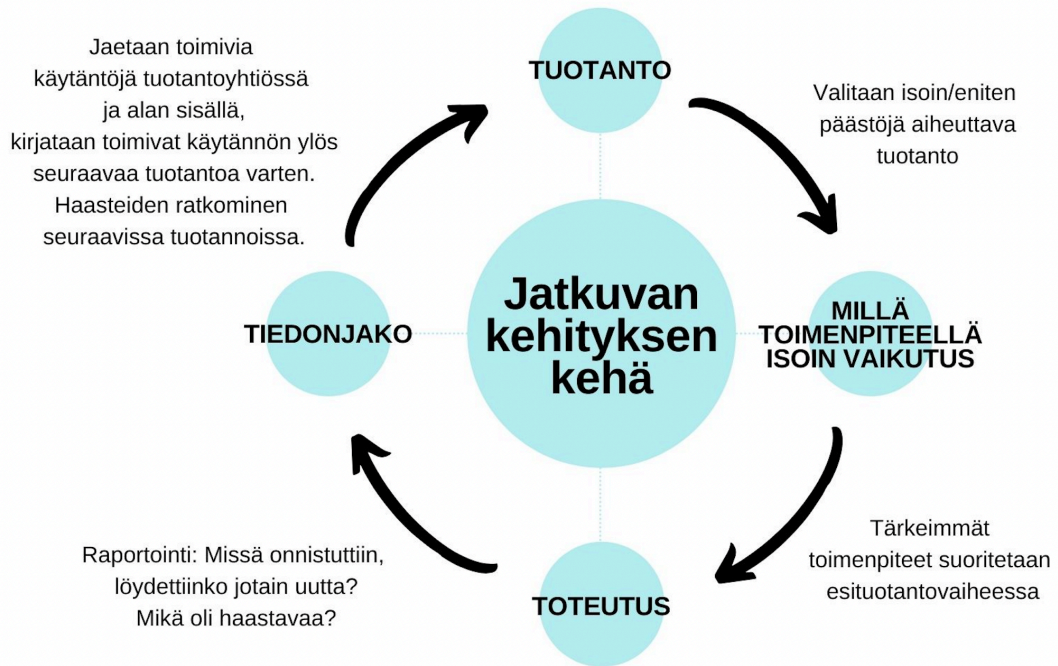
6.5 Aika ja resurssit ekologisen kestävyuden haasteena

Kestävän kehityksen asiantuntija Puolanne nostaa haastattelussa esille huomion, että Suomessa tiedetään, miten asioita TV- ja elokuva-alalla kannattaisi tehdä. Hänen mukaansa tällä hetkellä suurin haaste ekologisuuden kehittämiseksi ja toteuttamiselle on ajan ja resurssien puute. TV- ja elokuvatuotannoissa on joko liian vähän ihmisiä, aikaa tai rahaa. Myös näiden yhdistelmä aiheuttaa haasteita. Usein uudet asiat ja toimintamallit vaativat aikaa pohtimiselle ja selvitystyön tekemiselle. (Puolanne, 2022.)

Tuotanto-osastot ovat usein ylityöllistettyjä, joten kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiselle ei aina jää tarpeeksi aikaa. (Haastateltavat 2022: Savonlahti, Puolanne) Toimiva tiedonjako voisi olla yksi ratkaisu ajalliseen haasteeseen, Puolanne sanoo. Hän antaa esimerkin tilanteesta, jossa ekologisuuden osalta tulisi selvittää kymmenen asiaa. Sen sijaan, että kymmenen eri tuotantoyhtiötä selvittäisivät kukin tahollaan kymmenen asiaa, nämä tuotantoyhtiöt voisivat jokainen selvittää yhden asian, joka jaettaisiin kaikkien tietoisuuteen. (Puolanne, 2022.)

Puolanne korostaa haastattelun aikana, että mikäli aikaa ja rahaa ei ole, niin silloin tulee keskittyä olennaisimpaan, eli siihen, mikä on juuri siinä tuotannossa ja hetkessä relevanttia. Se voi olla jotain, mikä saa ekologisesti suurimman vaikutuksen aikaan tai on siihen hetkeen tehokkainta ja helpointa. Esimerkkinä hän nostaa logistiikan. Mikäli ekologisuuden huomioimiseen tuotannossa on aikaa vain yksi tunti, tuon tunnin aikana kannattaa suunnitella, millä tavoin logistiikan päästöjä vähennetään. (Puolanne, 2022.) Ekokoordinaattori Korpela on samoilla linjoilla siitä, että ekokoordinaattorin vastuulla on miettiä, mitkä ovat vaikuttavimmat tekijät, joilla tuotannon hiilijalanjälkeä voidaan laskea (Korpela, 2022).

Ekokoordinaattori on hyvä valinta isoihin tuotantoihin, joissa päästöjen minimointi on erityisen tärkeää ekologisen kestävyuden kannalta. Mikäli kuitenkin av-alalla tahdotaan pyrkiä laajemmin kohti ekologista vastuullisuutta ja tähdätä koko alan kattavaan muutokseen, myös pienissä tuotannoissa saadut kokemukset ja asian huomiointin saamat asennemuutokset ovat merkityksellisiä. (Puolanne, 2022)

Kuva 5 Esimerkkikuvio siitä, kuinka tuotannoissa voidaan vähentää päästöjä ja jakaa saatua tietoa eteenpäin

6.6 Case: Ekoassistentti Tuffi Filmsin elokuvatuotannossa

Tuffi Filmsillä on ollut yhdessä elokuvatuotannossaan käytössä eko- ja hygieniassistentti. Tuotannon aikana ekoassistentin työtehtävät keskittyivät kuvausjaksolle ja vastasivat käytännössä toteutettavaa työtä. Kuvausjakso kesti noin kaksi ja puoli kuukautta, jonka aikana kuvattiin useassa eri kuvauspaikassa noin 50 henkilön kokoisen työryhmän kanssa.

Halusin opinnäytetyötäni varten haastatella Tuffi Filmsin elokuvatuotannossa ekoassistenttina toiminutta Tukkilaa. Tukkilan kokemus käytännön työstä on Tuffi Filmsille hyödyllinen, sillä tuotanto oli heidän omansa. Kysyin haastattelussa, mitkä käytänteet Tukki koki toimiviksi ja mitkä asiat aiheuttivat haasteita. Vaikka Tukki ei ollut ekokoordinaattori, käytännön kokemuksen jakaminen auttaa Tuffi Filmsiä huomioimaan eri tekijöitä kuvausten aikana, sekä auttaa mahdollisen ekoassistentin perehdyttämistä tuotantoihin tulevaisuudessa.

Tukkila tuli mukaan kuvausjakson alkaessa. Kuvauspaikalla ekoassistentin työtehtävät olivat käytännönläheisiä, kuten lajittelupisteiden asettelu kuvauspaikalla, kestojuomapullojen ja kestokahvikuppien jakaminen työryhmälle, jätteiden lajittelun valvonta, jätteen määrän arviointi, jätteiden roskiin vieni päivän päätteeksi sekä raportointi. Näiden lisäksi hän huolehti hygienia-atarvikkeiden jakamisesta ja sijoittelusta kuvauspaikoilla sekä yleisen hygienian toteutumisesta. (Tukkila, 2022.)

Tuffi Filmsin linjatuottaja Savonlahti oli luonut ekoassistenttia varten Excel-taulukon, jossa oli merkittynä eri jätelajit seurantaan varten. Ekoassistentin tehtäviin kuului merkitä päivän aikana syntyneet jätteet litramääräisesti taulukkoon. (Savonlahti, 2022.) Jätteet olivat 200 litran jättesäkeissä ja syntynyttä jätemäärää arvioitiin silmämääräisesti. Taulukkoon oli mahdollista kirjata, miksi joinain päivänä jotain tiettyä jätettä syntyi enemmän. Tukkila vei roskat jätteenkeräyspisteisiin päivän puolessa välissä sekä päivän päätteeksi. (Tukkila, 2022.)

Jätelainsäädännön tavoitteena on vähentää jätteen määrää sekä niistä aiheutuvaa vaaraa ja haitallisuutta (Ympäristöministeriö, 2015). Vuonna 2011 astui voimaan uusin jätelaki, jonka mukaan kaikessa toiminnassa täytyisi pyrkiä siihen, ettei jätettä syntyisi. Jätelaki 2011, 2 luku 8 mukaan jätteet täytyy saada uudelleen käytettäväksi tai kierrätettäväksi, mikäli jätettä kuitenkin syntyy. (Jätelaki, luku 2, § 8.)

Kysyin Tukkilalta ja Savonlahdelta jätteiden lajittelusta. Savonlahti mainitsee, että jätteiden lajittelussa muovia heitetään helposti sekajätteeseen (Savonlahti, 2022). Tukkila teki samankaltaisen huomion siitä, että esimerkiksi paperiset leipätaskut ja muovisen näköiset astiat olivat biohajoavia, mutta päätyivät usein sekajätteeseen. Roska-astioiden asettelu ja lajittelun valvonta oli Tukkilan mielestä helppoa. Hän korosti studiojakson toimivuutta verrattuna muihin kuvauspaikkoihin. Studioissa lajittelupisteet sijaitsivat lähellä, eikä niitä tarvinnut etsiä itse. (Tukkila, 2022.)

Muulla kuin studiossa sijaitsevat kuvauspaikat toivat Tukkilan mukaan omat haasteensa. Tukmila vei päivän aikana syntyneet roskat autollaan tuotannon toimistolla sijaitseviin lajitteluastioihin. Tämä toi yleensä puoli tuntia lisää päivän pituuteen. Mikäli kuvauspaikka sijaitsi kaukana tuotannon toimistosta, Tukmila vei roskat kotinsa lajittelupisteelle. (Tukmila, 2022.) Tukkilan työtä olisi helpottanut, jos hän olisi tiennyt etukäteen, mistä lajittelupisteet löytyvät ja minne roskat saa heittää. Hänen kokemuksensa mukaan järjestöosaston tehtävänä on huolehtia roska-astioista, mutta tässä tuotannossa hän itse selvitti kuvauspäivien päätteeksi lajittelupisteiden sijainnit. Hän toivoisi, että olisi olemassa sivusto, josta näkisi kaikki Helsingissä sijaitsevat lajittelupisteet. (Tukmila, 2022.)

Sateinen sää toi myös haastetta käytännön tekemiseen. Jos kuvauspaikka oli kaukana autosta, jätesäkit ehtivät kastua matkan aikana, minkä vuoksi vuokratun henkilöauton penkit saattoivat kastua. Tukmila havaitsi, että roska-astioihin kiinnitettävät kyltit on hyvä laminoida, jotta ne kestävät paremmin säätä. Tällöin seuraavana päivänä kylttejä ei tarvitse tehdä uudelleen. Henkilöautossa tavaroiden ja roskasäkkien järjestely hankaloitui, sillä autossa oli vähän tilaa. Useina päivinä tilaa vei myös catering-tarvikkeet, sillä cateraajan päivä päättyi aikaisemmin ja tarvikkeet laitettiin Tukkilan autoon. Tukmila toivoi saavansa käyttöön pienen pakettiauton, mutta esteeksi muodostui se, ettei niitä löytynyt hänen tarvitsemaansa aikaan hybridinä. (Tukmila, 2022.)

Kuvausjakson aikana Tukmila kävi kerran viikossa ostamassa kaupasta viikon tarpeiston. Hän huomioi, että jätesäkit ja käsisäippua loppuivat usein ja niitä piti ostaa lisää. Tukmila mainitsee, että tarvikkeet löytyivät hyvin Tokmannilta, mutta isoja biojätesäkkejä sai vain tukusta, eikä aina ollut aikaa tilata niitä lisää. (Tukmila, 2022.)

Tukmila jakoi kuvauksissa myös kesto-vesipulloja työryhmäläisille. Osa työryhmäläisistä otti vesipullon käyttöönsä, mutta osa pelkäsi unohtavansa sen jonnekin, joten he eivät käyttäneet Tuffi Filmsin tarjoamaa kestojuomapulloa. (Tukmila, 2022.) Savonlahti teki saman huomion, että ihmiset eivät aina kiireen keskellä muista pitää mukana setissä omia vesipullojaan (Savonlahti, 2022).

Tähän väliin nostan Puolanteen haastattelun aikana käydyn keskustelun muovisista vesipulloista kuvauspaikalla. Puolanne on havainnut, että puolityhjästä vesipulloista on muodostunut symbolinen asia, joka kuvastaa tuotantojen ekologisuutta. Puolanne on sitä mieltä, että ympäristötoimien tulisi kuitenkin olla jo paljon pidemmällä, kuin siinä, käytetäänkö kuvauksissa muovipulloja vai ei, sillä pullokeskustelua on käyty alan keskuudessa vuosikausia. Hän huomauttaa, että Suomessa muovipullot yleensä päätyvät kierrätykseen. (Puolanne, 2022.) Kestopullojen käyttäminen voi tuoda kuitenkin rahallista säästöä (Tukkila, 2022). Mikäli esimerkiksi pitkän elokuvan kuvauksissa työryhmä käyttää kesto-vesipulloja, ei kaupasta ostettaviin vesipulloihin tarvitse käyttää yhtä paljon rahaa.

Kysyin Savonlahdelta, mitä huomioita hän teki elokuvatuotannon aikana ekologisuudesta ja käytännön toimista. Koska TV- ja elokuvatuotannon eri osastot tukevat toisiaan, Savonlahti sanoo, että kestävyysstrategia käydään läpi yhteisesti kaikkien osastojen päävastuullisten läsnäollessa kuvauksia edeltävän valmistelujakson alussa. Taiteellisesti vastuulliset tekevät kuitenkin usein paljon ajatus-työtä jo ennen varsinaisten valmistelujen aloitusta ja Savonlahti pohtiikin, että mikäli mahdollista, kestävyysstrategia olisi hyvä käydä kaikkien osastopäälliköiden kanssa läpi yhteisesti jo vielä varhaisemmassa vaiheessa kehittelyä. Tällöin strategia sitouttaisi ja toimisi suunnittelutyön tukena mahdollisimman hyvin ja luontevasti. Hän ajattelee, että jokaisen osaston kanssa ekologisuutta pystyy työstämään, mutta se vaatii aikaa ja resursseja. (Savonlahti, 2022.)

Savonlahden mukaan taiteellisesti vastaavilla ja osastopäälliköillä ei itsellään välttämättä riitä resursseja esimerkiksi kartoittaa ekologisuuden huomioivia yrityksiä, joista tehdä hankintoja tai tilata palveluja. Niiden selvittäminen olisi hyvä delegoida aina erilliselle henkilölle, kuten ekokoordinaattorille. Ennakkosuunnittelun merkitys korostuu ja Savonlahti pohtii, voisiko kestävyysasiat ottaa puheeksi aina viimeistään taiteellisten vastaavien aloittaessa työnsä, tuotannon koosta ja resursseista riippumatta. (Savonlahti, 2022.)

Savonlahti nosti esille myös uusiokäytön merkityksen. Savonlahti mainitsi haastattelussaan, että kirpputoreilta ostettua puvustoa ei pysty palauttamaan, mikä

on toisinaan haaste, koska puvusto sovitetaan näyttelijöillä vasta ostopäätöksen jälkeen. Kuten monissa suomalaisissa elokuva ja TV-tuotannoissa, myös Tuffi Filmsin tuotannoissa puvustusta, lavastusta ja muuta materiaalia on kierrätetty ja myyty kirpputorihenkisesti eteenpäin tuotannon loppuun. (Savonlahti, 2022.) Tämä vähentää jätteen määrää ja korvaa myös rahallisesti osan kuluista.

Savonlahti nostaa esille huomion, että kasvisruokaa tarjottaessa osa pohtii kasvisruoan täyttävyyttä. Savonlahti sanoo ymmärtävänsä huolen, sillä kuvauspäivät ovat pitkiä ja osa tekee todella fyysistä työtä. Mikäli päivän ainoa ateria ei ole täyttävä, huoli on ymmärrettävä. Usein kasvipohjaisena proteiininlähteenä käytetään tofua ja soijaa, vaikka vaihtoehtoja olisi enemmänkin. Savonlahti kuitenkin kokee kasvisruokaa tarjoavien catering-palveluiden kehittyneen viime vuosina paljon. (Savonlahti 2022)

Kysyin Savonlahdelta, mitä tulevissa TV- ja elokuvatuotannoissa olisi mahdollista tehdä lisää. Savonlahti vastasi, että ekokoordinaattorin työnkuvan vakiintumisen myötä olisi mahdollista tehostaa seurantaa, kierrätystä ja hävikin minimoimista, sekä saada enemmän ekologisia yhteistyötahoja tuotantoihin. Savonlahden mielestä seurantaa voisi myös Tuffi Filmsillä tehdä entistä tarkemmin, esimerkiksi eri materiaalien käytön osalta. Tämä kuitenkin vaatisi lisää resursseja. Savonlahti ajattelee, että on tärkeää lisätä tietoisuutta ja aktiivisuutta työryhmän keskuudessa. Hän pohtii, että esimerkiksi cateringin yhteyteen liitettävät, ekologisuuteen liittyvät tietoiskut, joissa kerrottaisiin kasvisruoan päästöistä verrattuna liharuoan päästöihin, voisi innostaa työryhmää kasvisruokailuun. Ainakin Suomen ulkopuolella tällaisia tietoiskuja on jo käytetty ja niiden on todettu onnistuneesti motivoivan työryhmää. (Savonlahti, 2022.)

7 Kehittämisehdotukset

Audiovisuaaliselle alalle tarvitaan tahoja, jotka ohjeistavat tuotantoyhtiöitä ympäristöasioissa. Mahdollisuutena on, että alalle koulutettaisiin ekokoordinaattoreita konsultoimaan TV- ja elokuvatuotantojen ekologisuutta. Ajattelisin, että esimerkiksi APFI voisi tehdä yhteistyötä av-alan vuokrafirmojen kanssa. APFI voisi kouluttaa halukkaita ekokoordinaattorin työtehtäviin ja vuokrafirmat viestisivät tuotantoyhtiöille, että heidän joukoistaan on mahdollisuus löytää ekokoordinaattoreita ja ekoassistentteja. Toinen mahdollisuus on, että TV- ja elokuvatuotannot saavat lisärahoitusta ekokoordinaattorin palkkaamiseen, kuten SES tällä hetkellä toimii. Tällöin ekokoordinaattorin itse hankkima osaaminen ja taidot korostuvat. Jotta edellä mainittu malli olisi mahdollisimman toimiva, tarvitaan ekokoordinaattorien käytettäväksi kanava, jonka kautta hyväksi todettuja toimenpiteitä ja vihreitä palveluntarjoajia voidaan jakaa.

Ekokoordinaattorin roolia voi lähestyä kahdella tavalla:

1. **Ekologisuus on jo osana yrityksen strategiaa ja tärkeimmät ekologiset tavoitteet ja toimenpiteet on päätetty.** Ekokoordinaattori palkkattaisiin suunnittelemaan ja organisoimaan yksittäistä TV- ja elokuvatuotantoa, jossa tuotantoyhtiön ekologiset tavoitteet pyritään toteuttamaan. Ekokoordinaattori palkkattaisiin mukaan esituotantovaiheessa ja hän jatkaisi töitä kuvausjaksolla sekä jälkituotantovaiheessa.
2. **Kestävyysstrategia on tuotantoyhtiössä suunnitteilla, mutta tavoitteita ei ole vielä asetettu.** Ekokoordinaattori voi auttaa selvittämään eniten päästöjä aiheuttavat tekijät ja vaikuttaa niihin. Ekokoordinaattori vie laajemmin tuotantoyhtiön ekologisuutta eteenpäin, jolloin ekokoordinaattorin rooli koko organisaation toiminnassa korostuu. Hän voi auttaa suunnittelemaan päämääriä ja tavoitteita, tekee selvitystyötä ja ohjeistaa tuotanto-osastoa yksittäisissä TV- ja elokuvatuotannoissa. Tässä tapauksessa ekokoordinaattori olisi enemmän tuotantoyhtiön työntekijä kuin yksittäisen TV- tai elokuvatuotannon työntekijä.

Jokainen TV- ja elokuvatuotanto on erilainen, ja käytettävissä on eri määrä resursseja. Siksi on tärkeää miettiä tuotantokohtaisesti, millä toimilla saadaan suurin vaikutus aikaan. Toisessa tuotannossa logistiikan suunnittelulla on isompi merkitys, kun taas toisessa tuotannossa voi olla tärkeämpää miettiä ekologisia lavasterakenteita.

Tuffi Films voisi tehdä kartoitusta, mikä tai mitkä tulevista tuotannoista aiheuttavat todennäköisesti eniten päästöjä. Kun tuotanto on päätetty, voidaan ohjaajan ja osastopäälliköiden kanssa keskustella etukäteen, millä osa-alueella ekologisuutta halutaan painottaa. Osa-alueita voi olla yksi tai useampi resursseista riippuen.

Tuffi Filmsillä on kestävyysstrategia, joten tulevat toimenpiteet voivat olla kehittämistyötä jo päätettyihin tavoitteisiin, joihin kuuluivat kasvisruuan tarjoaminen kuvausten aikana, hybridautojen käyttö tuotannoissa sekä jäteseurannan toteutus. Tuotantoyhtiössä voitaisiin selvittää joko itse tai ekokoordinaattorin avulla ympäristöystävällisiä catering-palveluita ja tehdä niistä listaus, ellei sellaista ole verkosta löydettävissä.

Jäteseurantaa voisi konkreettisesti kehittää siten, että lajitteluastioihin kiinnitettäisiin infolaput, joissa olisi visuaalisin keinoin ilmaistu, mitkä jätteet lajitteluastiaan kuuluvat. Jos tuotannon aikana huomataan, että jokin jäte aiheuttaa epäselvyyttä lajittelun suhteen, voisi tuotteen konkreettisesti koettaa kiinnittää oikeaan lajitteluastiaan ohjeistukseksi. Tällä hetkellä jätemäärää arvioidaan silmämääräisesti litroina. Mikäli tulosta halutaan tarkentaa, käyttöön voisi ottaa matkalaukkupuntarin, jolloin saadaan tarkat kilogrammat lukemaksi.

Kehitysehdotukset Tuffi Filmsin käyttöön:

- 1. Valitkaa eniten päästöjä aiheuttava tuotanto ja palkatkaa siihen ekokoordinaattori. Vaihtoehtoisesti käyttäkää ennakosuunnittelussa aikaa ekologisuuden miettimiseksi, mikäli ekokoordinaattoria ei ole mahdollista palkata.**
- 2. Päätäkää kyseiselle tuotannolle ekologiset tavoitteet yhdessä tuotannon osastopäälliköiden ja mahdollisen ekokoordinaattorin kanssa (Ekosettiä voi hyödyntää tässä vaiheessa).**
- 3. Tarkistakaa, että päätetyt tavoitteet ovat sellaisia, joilla saadaan merkittävin päästöjen vähennys aikaiseksi.**
- 4. Ekokoordinaattorin tehtävänä on olla mukana esituotantovaiheen keskusteluissa. Hän voi pohtia kunkin osastopäällikön kanssa erikseen, mitä he voisivat juuri kyseisessä tuotannossa tehdä vihreämmin. Tärkeää on kommunikoida, missä vaiheessa tuotantoa osastolla täytyy tietyt asiat olla hoidettuna, jotta ekokoordinaattori ehtisi selvittämään asioita ajoissa.**
- 5. Ekokoordinaattori selvittää ympäristöystävällisiä tuotteita ja palveluntarjoajia ja informoi niistä tuotanto-osastoa.**
- 6. Tuotannon aikana kirjataan toteutuneita toimenpiteitä Albert-hiilijalanjälkilaskuriin. (Kaikkia päästöjä ei tarvitse raportoida yhden tuotannon aikana, vaan resursseista riippuen valitaan muutamia tekijöitä, joihin halutaan keskittyä.)**
- 7. Ekokoordinaattori raportoi toteutuneista toimenpiteistä ja tekee mahdollisia kehitysehdotuksia**

Ekokoordinaattorin palkkaaminen tuotantoon:

1. Pohtikaa, kumpi tuo enemmän lisäarvoa tuotantoon, ekokoordinaattori vai ekoassistentti.

2. Ekokoordinaattori rekrytoidaan jo esituotantovaiheeseen.

Ekokoordinaattorin kuukausipalkka TV- tai elokuvatuotannossa yli 60 päivän työsuhteessa voisi sijoittua palkkaryhmään II: Toteuttava työ, jolloin ekokoordinaattorin kuukausipalkka olisi 2660,79–3382,94€/kk (Teme, 2022.)

Ekokoordinaattorin tulisi

- olla ympäristöasioista kiinnostunut
- ymmärtää ekologisuuden perusperiaatteet
- omata hyvät suunnittelu-, organisointi-, vuorovaikutus-, raportointi- ja viestintätaidot
- omata jonkin verran työkokemusta, kyetä ajatella kriittisesti sekä omata yleiset koordinaattorin taidot.

3. Ekoassistentti voidaan rekrytoida kuvausjaksolle.

Ekoassistentin palkka kuuluisi palkkaryhmään I. Riippuen kuvausjakson pituudesta, avustavan työn kuukausipalkka TV- ja elokuvatuotannoissa on 1976,04–2324,33 € /kk. (Teme, 2022.)

Ekoassistentin tulisi

- olla ympäristöasioista kiinnostunut
- ymmärtää jätteen lajittelun perusteet
- olla huolellinen ja oma-aloitteinen
- omata hyvät vuorovaikutustaidot
- kyetä havainnoimaan sekä raportoimaan

- 4. Viestikää ekokoordinaattorille selkeästi Tuffi Filmsin kestävyysstrategia ja kertokaa, mitä toimia on tähän asti tuotannoissa tehty ja mitä haluttaisiin entisestään kehittää**
- 5. Viestikää tuotannon työryhmälle, että tuotannossa on käytössä ekokoordinaattori ja mitä se tarkoittaa käytännössä**
- 6. Ekoassistenttia perehdyttäessä jakakaa hänelle oleelliset materiaalit: jätteidenlajitteluopas ja jätepisteiden sijainnit ja kertokaa, mitä tarpeista ja työkaluja ekoassistentilla on käytettävissä**
- 7. Opastakaa ekoassistentille Albert-hiilijalanjätkilaskurin käyttö**
- 8. Myös ekoassistentti voi kirjata kuvauspaikalla syntyneitä havaintoja ylös ja raportoida niistä tuotanto-osastolle**

Kokosin visuaalisen ohjeistuksen ekokoordinaattorin ja ekoassistentin rooleista av-alalla. Ohje pohjautuu opinnäytetyön tuloksiin ja auttaa hahmottamaan kokonaisuutta. Ohje löytyy liitteestä 6.

Koska ekokoordinaattoreita on vielä vähän TV- ja elokuvatuotannoissa, ekologisuuden miettiminen jää usein tuottajalle tai tuotantopäällikölle. Tuotantopäällikön työssä on paljon liikkuvia osia, ja muuttuviin tilanteisiin on reagoitava nopeasti. Jos ekologisuuden kehittäminen jää tuotantopäällikön vastuulle, on olemassa riski, että ympäristöasioista karsitaan. Ympäristövastuu alkaa olla merkittävä osa organisaatioiden toimintaa, joten siksi työtehtäviin tarvitaan erillinen henkilö. Ekokoordinaattorin rooli voisi tarjota uuden työpaikan suomen TV- ja elokuvatuotannoissa.

Olemme kuitenkin vielä siinä vaiheessa, että ympäristöteemoihin TV- ja elokuva-alalla on havahduttu. Perusasiat ovat tiedossa, mutta niiden kehittäminen ja toteutus vaativat aikaa. Siksi ekokoordinaattorin palkkaaminen tuotantoihin olisi merkityksellistä.

8 Pohdinta ja arviointi

Opinnäytetyön aihe oli mielenkiintoinen ja olen prosessiin kokonaisuudessaan tyytyväinen. Tavoitteenani oli selvittää ekokoordinaattorin työtehtäviä, työkaluja sekä osaamisvaatimuksia. Tähän asti tietoa on ollut mahdollista löytää hajautusti kansainvälisistä lähteistä, mutta opinnäytetyöni kokosi vastaukset kysymyksiin suomen kielellä. Vaikka osa työtehtävistä ja osaamisvaatimuksista oli tarkoitettu kansainvälisiin TV- ja elokuvatuotantoihin, ovat tulokset sovellettavissa Suomen TV- ja elokuvatuotantojen resursseihin. Jatkotutkimuksena alalla voitaisiin selvittää, mikä on ekologisten valintojen hinta ja mitkä toimenpiteet ovat sellaisia, jotka säästävät sekä ympäristöä että budjettia.

Opinnäytetyön tilaaja, Tuffi Films, on itselleni tuttu taho, mikä auttoi minua ymmärtämään heidän tarpeitaan paremmin. Pystyin ymmärtämään ja käsittelemään Savonlahden ja Tukkilan antamia vastauksia haastatteluista paremmin, sillä olin itse ollut mukana samassa elokuvatuotannossa.

Prosessikuvaus (kuva 3, luku 5.1) toteutui tässä opinnäytetyössä. Suunnittelin kevään 2022 aikataulut niin, että opinnäytetyöni valmistuisi neljässä kuukaudessa. Tein itselleni aikataulun opinnäytetyöprosessista sekä päivittäisistä työtehtävistä. Työstin opinnäytetyötä pääsääntöisesti arkisin ja käytin sen tekemiseen keskimäärin yhdeksän tuntia päivässä.

Aloitin opinnäytetyön viitekehykseen tutustumisen tammikuussa 2022, ja kehittämiskohteiden tunnistaminen vei minulta aikaa noin kaksi viikkoa. Asetimme Tuffi Filmsin hallinnosta vastaavan tuotantopäällikkö Roosa Tikanojan kanssa opinnäytetyölle tavoitteet, mutta lopulliset tavoitteet ja päätutkimuskysymykset selkiytyivät vasta opinnäytetyöprosessin puolella välissä. Tietoperustan laatiminen sujui aikataulussa ja löysin mielestäni olennaiset käsitteet teoriaan. Havaitsin tietoperustaa kirjoittaessani, että ekokoordinaattorin yleisyydestä TV- ja elokuvatuotannoissa ei ollut löydettävissä tutkimustietoa tai tilastoja.

Halusin lähteä liikkeelle perustavanlaatuisesta globaalista haasteesta eli tässä tapauksessa ilmastonmuutoksesta. Tavoitteenani oli rakentaa tietoperusta niin, että se auttaa lukijaa ymmärtämään, miten ekokoordinaattorin rooli asettuu laajempaan kokonaisuuteen. Halusin havainnollistaa ekokoordinaattorin merkitystä audiovisuaaliselle alalle puhuttaessa yritysten ympäristövastuusta. Yritysten ja teollisuuden toiminta puolestaan vaikuttaa ympäristötavoitteiden toteutumiseen ja näin ilmastonmuutoksen kehityskulkuun.

Lähestymistavan valitseminen työlle oli helppoa, sillä tapaustutkimuksen piirteet sopivat opinnäytetyöhöni. Päätin aineistonhankintamenetelmät suhteellisen pian ja olen tyytyväinen valitsemiini menetelmiin. Aineiston kokoamiseen käytin aikaa noin puolitoista kuukautta. Tulosten kirjoittaminen aineiston pohjalta vaati, että olin ymmärtänyt, mihin alatutkimuskysymyksiin keräämäni aineistot liittyvät.

Opinnäytetyön tuloksissa tuli esille toistuvasti, että aika haastaa tuotannoissa ekologisuuden kehittämistä ja toteutumista. Ekokoordinaattori voisi olla ratkaisu ongelmaan. Sovelsin aineiston pohjalta saatuja tuloksia Tuffi Filmsille suunnattuihin kehitysehdotuksiin. Koen, että kehitysehdotuksiani pystytään soveltamaan tuotantoyhtiön sisällä ja mahdollisesti niiden avulla Tuffi Films löytää lisää tapoja, joilla he voivat kehittää ekologista kestävyyttään.

Kehittämisehdotuksien hyödyllisyyden arviointia haastoi se, että koin Ekosetti oppaan vastaavan perustavanlaatuisesti siihen, mitä konkreettisia toimenpiteitä tuotantoyhtiöt voivat tehdä ympäristöystävällisempien av-tuotantojen eteen. Myös ekokoordinaattorin tehtävänkuvasta kerrotaan pääpiirteittäin ja saamani tulokset vahvistavat Ekosetissä nostettuja huomioita. Opinnäytetyöni tarkoituksena ei ollut laatia yksityiskohtaista tehtävälisterä ekokoordinaattorille, vaan tarkastella työnkuvaa kokonaisuudessaan. Kokonaiskuvan avulla pystyin hahmotamaan ekokoordinaattorin roolia tuotantojen eri vaiheissa ja tulosten pohjalta miettiä, millä tavoin ekokoordinaattorin voisi ottaa osaksi Tuffi Filmsin TV- ja elokuvatuotantoja. Ekoassistentin roolin huomiominen toi opinnäytetyöhön käytännön näkökulmaa.

Arviointi valitsemistani aineistonhankintamenetelmistä

Benchmarking: Benchmarking-aineisto koostui pääosin IHME Helsingin ekokoordinaattori Saara Korpelan haastattelusta sekä Earth Angelin nettisivuista. Olisin toivonut löytäväni lisäksi suomalaisia TV-tuotantoyhtiöitä, joissa olisi ollut käytössä ekokoordinaattori. Muiden tuotantoyhtiöiden haastatteluista olisin voinut poimia toimivia käytänteitä ja niiden avulla luoda vielä konkreettisempia kehitysehdotuksia ekokoordinaattorin työtehtävistä. Ajattelin, että olisin voinut etsiä myös eurooppalaisia tuotantoyhtiöitä ja ekokoordinaattoreita, mutta tälle ei jäänyt enää tarpeeksi aikaa. Earth Angel ja IHME Helsinki ovat keskenään hyvin erilaisia organisaatioita. Earth Angelin toiminta on isoa ja yrityksessä on paljon työntekijöitä. Pitkät Hollywood-elokuvat ovat valtavia kokonaisuuksia, jolloin ekokoordinaattorin merkitys korostuu. IHME Helsingin toiminta puolestaan on pienimuotoisempaa, mutta ekokoordinaattorin avulla vihreitä toimintatapoja on pystytty viestimään eteenpäin kulttuuri- ja taidealalla.

Haastattelu: Haastattelin neljää eri henkilöä, joilta kysyin ekokoordinaattorin työtehtävistä, osaamisesta sekä työkaluista. Jokaisella haastateltavalla oli omanlaisensa suhde ekologisuuteen ja ympäristöasioihin, joten vastausten avulla sain rakennettua monipuolisemman käsityksen siitä, millainen ekokoordinaattorin työnkuva TV- ja elokuvatuotannoissa voi olla. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisin voinut haastatella Tuffi Filmsillä työskennelleitä osastopäälliköitä ja kysyä osastokohtaisista ekologisista haasteista. Heidän vastauksensa olisivat auttaneet määrittelemään konkreettisemmin, mitä ekokoordinaattori voi käytännön tasolla tehdä ja ottaa huomioon. Tämä kuitenkin delegoituu mahdollisen ekokoordinaattorin tehtäväksi tulevaisuudessa. Haastattelut olivat yksi tärkeimmistä aineistonhankintamenetelmistä tässä opinnäytetyössä.

Haastattelutilanteet etenivät sujuvasti, ja jokaiselle haastattelulle olin tehnyt oman haastattelurungon. Rakensin haastattelukysymykset siten, että ne muodostaisivat minulle monipuolisen kokonaiskuvan ekokoordinaattorin roolista ja työympäristöstä. Koska opinnäytetyön lopulliset tavoitteet selkenivät opinnäytetyöprosessin puolivälissä, jätin osan haastattelun vastauksista pois tuloksista.

Toisinaan haastattelut tuntuivat enemmän haastateltavan monologilta, jolloin omassa roolissani korostui tarkkaavainen kuuntelu ja mahdollisten lisäkysymysten kysyminen. Sain jokaiselta haastateltavalta vastaukset niihin kysymyksiin, jotka tarvitsin.

Dokumenttianalyysi: Dokumenttianalyysin ansiosta minulla oli mahdollisuus tarkastella ekokoordinaattorin työnkuvaan työpaikkailmoitusten osalta. Hyödynsin myös kansainvälisiä verkkosivustoja, joiden pohjalta sain materiaalia ekokoordinaattorin työkaluihin liittyen. Albert-ympäristöjärjestelmä, Albertin vuosiraportti ja Ekosetti auttoivat osaltaan ymmärtämään työympäristöä, jossa ekokoordinaattori toimii. Mikäli Suomen elokuva- ja TV-tuotantojen päästöistä olisi olemassa tilastotietoa, olisin hyödyntänyt sitä opinnäytetyössäni.

Itsensä johtamisen näkökulmasta opinnäytetyöprosessi oli onnistunut kokonaisuus. Opinnäytetyöprosessin aikana löysin itselleni toimivia työskentelytapoja ja sain pidettyä motivaatiota yllä. Opinnäytetyöprosessin puolivälissä koin, että tarvitsin työstämisestä hetken taukoa. Minun täytyi tarkastella, mitä olin kirjoittanut ja mitä aineistoa olin saanut ennen kuin aloitin kirjoittamaan ylös aineistonhankinnan tuloksia. Opinnäytetyöprosessin aikana olen käynyt säännöllisesti opinnäytetyöseminaareissa, jotka ovat auttaneet minua eteenpäin työskentelyssäni. Olen myös kysynyt opinnäytetyön ohjaajalta apua, kun joku on tuntunut epäselvältä. Kokonaisuudessaan olen tyytyväinen työskentelyyni, ajanhallintaani sekä laatimiini kehitysehdotuksiin. Toivon, että opinnäytetyöni on hyödyllinen Tuffi Filmsille ja toisi osaltaan lisäarvoa ekologisuuden kehittämiseksi audiovisuaalisella alalla.

Lähteet

Albert. (2020). *Annual Report 2019–20*. https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2020/10/albert_AnnualReport_19-20.pdf (Luettu 6.4.2022)

APFI ry. (n.d.). *Kestävän kehityksen strategia*. <https://apfi.fi/kestavan-kehityksen-strategia/> (Luettu 24.2.2022)

APFI ry. (2021). *Kotimaisten elokuvien ja tv-ohjelmien ympäristövaikutusten mittaaminen alkaa*. <https://apfi.fi/ajankohtaista/kotimaisten-elokuvien-ja-tv-ohjelmien-ymparistovaikutusten-mittaaminen-alkaa/> (Luettu 24.2.2022)

Astikainen, K., Puolanne, A. (2019). *Ekosetti – opas ekologisesti kestävämpään audiovisuaaliseen tuotantoon*. https://ekosetti.fi/ekowp/wp-content/uploads/2019/09/Ekosetti_opas_final.pdf (Luettu 25.2.2022)

Dufva, M. (2020). *Megatrendit 2020*. Sitra. <https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2020/> (Luettu 28.2.2022)

Earth Angel. (n.d. -a). *About: Our Team*. <https://www.earthangelsets.com/our-team> (Haettu 22.2.2022)

Ekokompassi. (n.d.). *Yrityksen ympäristövastuu*. <https://ekokompassi.fi/ymparistojarjestelma/ymparistovastuu/> (Haettu 23.2.2022)

Elokuvantaju. (n.d.). *Elokuvakulttuuri*. <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/oppimateriaali.jsp> (Luettu 19.4.2022)

Euroopan Komissio. (n.d.). *Euroopan vihreän kehityksen ohjelma*. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_fi (Luettu 23.2.2022)

Film Paris Region. (n.d.). *The Ecoprod association*. <https://www.filmparisregion.com/en/nos-engagements/ecoproduction/collectif-ecoprod> (Luettu 4.4.2022)

Ketola, T. (2005). *Vastuullinen liiketoiminta. Sanoista teoiksi*. Edita, Helsinki. (Haettu 25.2.2022)

Mäkilä, P. (2021). *Tuleva EU-regulaatio hillitsee viherpesua: Ympäristövastuulla on yrityksissä yhä suurempi rooli*. Alma Media. (Luettu 25.2.2022)

NASA. (2016). *Climate chance: How do we know?* Päivitetty 15.9.2016. <http://climate.nasa.gov/evidence/> (Luettu 28.2.2022)

Niskala, M., Pajunen, T., Tarna-Mani, K. (2013). *Yritysvastuu. Raportointi ja las-kentataperiaatteet*. KHT-Media, Helsinki. (Haettu 25.2.2022)

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J. (2014). *Kehittämistyön menetelmät*. Sa-noma Pro Oy.

Olson, E. (2009). *Better green business. Handbook for environmentally respon-sible and profitable business practices*. Pearson education, New Jersey.

Palkkatietoinfo. (n.d.). *Koordinaattorin palkka ja työ*. <http://palkka.tie-toinfo.com/koordinaattorin-palkka-ja-tyo> (Haettu 7.4.2022)

Parkkinen, P. (2018). *Hollywood-tuotannolla voi olla hurja hiilijalanjälki – Lapissa kuvaavia neuvotaan, kuinka kohdella luontoa ja poroja*. Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-10508193> (Luettu 28.2.2022)

Pohjola, T. (2003). *Johda ympäristöasioita tehokkaasti*. Ympäristöosaaminen menestystekijänä. Talentum Media. (Luettu 28.2.2022)

Saarinen, I. (2019). *Puheista teoiksi – Ekosetti-opas ekologisempaan av-tuotan-toon*. AVEK-uutinen. <https://www.kopiosto.fi/AVEK/puheista-teoiksi-ekosetti-opas-ekologisempaan-av-tuotantoon/> (Luettu 25.2.2022)

Saario, M., Ylimäki, L., Pousi, M., Sihvonen, H., Kontiokari, V. (2021). *Media-alan ympäristövaikutukset ja toimenpiteet kohti hiilineutraaliutta*. Gaia. (Luettu 1.4.2022)

SES. (2021). *SES Suomen elokuväsäätiö – Toimintasuunnitelma 2021*. <https://www.ses.fi/wp-content/uploads/2020/12/SES-toimintasuunnitelma-2021.pdf> (Luettu 2.3.2022)

Sitra. (n.d.). *Tulevaisuussanasto*. <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/hiili-budjetti/> (luettu 2.5.2022)

Sjöstedt, T. (2018). *Mitä nämä käsitteet tarkoittavat?* Sitra. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarkoittavat/> (Luettu 2.4.2022)

Suomen YK-liitto. (n.d.). *Kestävän kehityksen tavoitteet – Agenda 2030*. https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/media/Agenda2030_pikkukirja-nen_2017.pdf (Luettu 23.2.2022)

Suomi.fi. (n.d.). *Ympäristölupa ja muita velvoitteita*. <https://www.suomi.fi/yrityk-selle/vastuut-ja-velvollisuudet/ymparistovastuut-ja-velvoitteet/opas/yrityksen-ymparistoasioiden-hallinta/ymparistolupa-ja-muita-velvoitteita> (Luettu 4.3.2022)

UCLA. (2006). *Sustainability in the Motion Picture Industry*. <https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf> (Luettu 1.3.2022)

Ulkoministeriö. (n.d.). *Agenda 2030 – Kestävän kehityksen tavoitteet*. <https://um.fi/agenda-2030-sustainable-development-goals> (Luettu 23.2.2022)

Valtioneuvoston julkaisuja. (2019). *Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*. Pääministeri Sanna Marini hallituksen ohjelma 10.12.2019. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161823/Hallituksen_toimintasuunnitelma.pdf?sequence=4&isAllowed=y (Luettu 3.3.2022)

Ympäristöministeriö. (n.d. -a). *Mitä on kestävä kehitys*. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys> (Luettu 23.2.2022)

Ympäristöministeriö. (n.d. -b). *Hallituksen ilmastopolitiikka: kohti hiilineutraalia Suomea 2035*. <https://ym.fi/hiilineutraalisuomi2035> (Luettu 23.2.2022)

Ympäristöministeriö. (2022). *IPCC:n raportti: Nykyiset toimet eivät riitä ilmaston lämpenemisen rajaamiseen 1,5 asteeseen – tehokkaat päästövähennykset välttämättömiä jo seuraavan vuosikymmenen aikana*. Valtioneuvosto. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/ipcc-n-raportti-nykyiset-toimet-eivat-riita-ilmaston-lampenemisen-rajaamiseen-1-5-asteeseen-tehokkaat-paastovahennykset-valttamattomia-jo-seuraavan-vuosikymmenen-aikana> (Luettu 5.4.2022)

VTT. (2021). *Vuosikertomus 2021. Eksponentiaalista toivoa tieteen ja tutkimuksen keinoin*. https://www.vttresearch.com/sites/default/files/2021-03/vtt_vuosikertomus_2020.pdf (Luettu 12.4.2022)

AINEISTO

Dokumenttianalyysi ja benchmarking:

Albert. (n.d. -a). *About*. <https://wearealbert.org/>

Albert. (n.d. -b). *Productions*. <https://calc.wearealbert.org/production-company/production/>

WeAreAlbert. (2021). *Setting up a production and starting a footprint*. Video. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=ScMHx9ojot0&t=2s> (Katsottu 11.4.2022)

Earth Angel. (2021. -b). *Eco Coordinator Job Description*. <https://static1.squarespace.com/static/605356bc03199f453fce80f7/t/616607b9f6912233e85a9d6f/1634076602533/Eco+Coordinator+Job+Description+2021.pdp>

EUFCN. (n.d.). *Best practices within Films Commissions*. <https://eufcn.com/green-filming/>

IHME Helsinki. (2019). *IHME Helsinki etsii ekokoordinaattoria*. <https://www.ihmehelsinki.fi/wp-content/uploads/2019/10/Ekokoordinaattori-ty%C3%B6paikailmoitus.pdf>

L AFC. (n.d.). *Green links Austria*. <https://www.lafc.at/green-guide/tools.php?ggid=1&aid=25&cp=2>

TargetJobs. (n.d.). *Environmental manager: job description*. <https://target-jobs.co.uk/careers-advice/job-descriptions/environmental-manager-job-description>

Haastattelut:

Asiantuntijahaastattelut ekokoordinaattorin työnkuvaan liittyen

Korpela, Saara. 2022. Ekokoordinaattori, IHME Helsinki. Haastattelu 24.3.2022

Puolanne, Anne. 2022. Kestävän kehityksen hankepäällikkö, APFI Ry. Haastattelu 6.4.2022

Savonlahti, Vilja. 2022. Linjatuottaja, Tuffi Films Oy. Haastattelu 17.3.2022

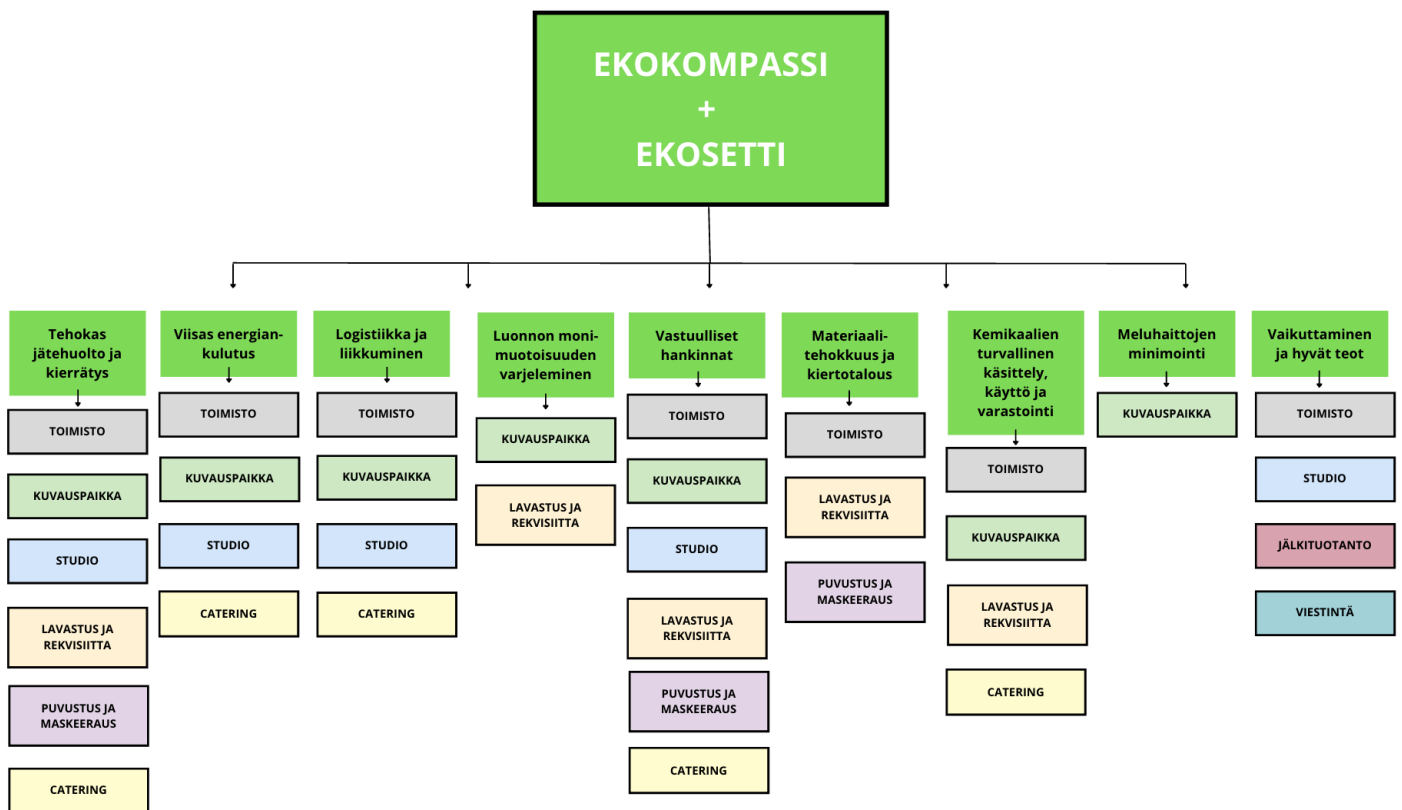
Tukkila, Peppiina. 2022. Ekoassistentti, Tuffi Films Oy. Haastattelu 4.4.2022

Tuffi Films Oy:n yhteyshenkilö opinnäytetyössä

Tikanoja, Roosa. 2022. Tuotantopäällikkö, Tuffi Films Oy.

Liite 1.

Ekosetin osa-alueet linkitettyinä Ekokompassin yrityksen ympäristövas-
tuun osa-alueet

Liite 2.

Puolistrukturoitu haastattelu – Saara Korpela, haastattelurunko

1. Mitä työnkuvaasi kuuluu?
2. Kun sinut valittiin IHME:lle ekokoordinaattoriksi, saitko työhön perehdytystä?
 - a. Millaisen perehdytyksen sait?
3. Mihin asioihin keskityit ensimmäisenä, kun aloitit työt ekokoordinaattorina?
4. Mitä asioita on tärkeä miettiä suunnitteluvaiheessa, kun puhutaan ekologisuudesta?
5. TV- ja elokuvatuotannon kuvauksia voisi verrata tilaisuuksiin tai tapahtumiin. Miten tilaisuuksissa, joita IHME järjestää, otetaan huomioon ekologisuus?
 - a. Mitä tehtäviä sinulla on tapahtumapäivänä?
6. Miten tapahtumissa toteutetaan jätehuoltoa?
7. Miten arvioitte jätteen määrää?
8. Millainen on mielestäsi toimivaa dokumentointia?
9. Onko teillä käytössä jonkinlaisia mittareita?
 - a. Millaisia mittareita?
 - b. Miten analysoitte mittareita/tuloksia?
 - c. Millainen on toimiva mittari?
10. Jos saisit käyttöösi ekoassistentin, millaisia työtentäviä hän tekisi?
 - a. Millaisen osaamisen katsoisit eduksi?
 - b. Mikä hänen roolinsa voisi olla tapahtumapäivänä?
11. Mikä on mielestäsi tärkeää, kun etsitään ekologisia yhteistyökumppaneita tai palveluntarjoajia tuotantoihin?
12. Millaisia resursseja tarvitaan, jotta tuotanto olisi ekologinen?

Liite 3.

Puolistrukturoitu haastattelu – Anne Puolanne, haastattelurunko

1. Tiedätkö, onko suomalaisissa tuotannoissa käytössä ekokoordinaattoreita tai assistentteja? Onko tilastoja löydettävissä?
2. Mitä tarvittaisiin, että ekokoordinaattori yleistyisi suomalaisissa tuotannoissa?
3. Millaista osaamista ekokoordinaattorilla olisi hyvä olla?
4. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimpiä tehtäviä, joita ekokoordinaattori voisi tehdä ennen kuvauksia ja kuvausten aikana? Mitä Ekoassistentin tehtävät voisivat olla kuvauksissa?
5. Tiedätkö, onko Suomessa vielä tahoa, joka kouluttaisi av-alalle ekokoordinaattoreita?
6. Millä tavoin mielestäsi tuotantoyhtiöt, esimerkiksi tuotantopäällikkö, voisi tukea ensimmäisiä ekokoordinaattoreita tai ekoassistentteja tuotannoissa?

Liite 4.

Puolistrukturoitu haastattelu – Vilja Savonlahti, haastattelurunko

1. Missä vaiheessa Tuffi Filmsillä alettiin kiinnittämään enemmän huomiota ekologisuuteen?
 - a. Mitkä asiat vaikuttivat siihen?
2. Mitkä olivat ensimmäisiä asioita, joihin haluttiin vaikuttaa?
 - a. Millä tavalla niitä lähestyttiin?
 - b. Kenen kanssa niistä keskusteltiin?
 - c. Kuinka tietoisia tuottajat ovat ekoasioista?
3. Mihin ekologisiin tekijöihin Tuffi Filmsillä keskitytään tällä hetkellä?
 - a. Miten koet, että ne tällä hetkellä toteutuvat?
 - b. Mihin tulevaisuudessa haluaisitte keskittyä?
4. Keskustellaanko ekoasioista tuotantojen alussa esimerkiksi tuottajien tai käsikirjoittajien kanssa?
 - a. Mitä asioita nostatte esille keskusteluissa?
 - b. Mitkä osastot vaativat eniten ekologisia toimia?
5. Miten työryhmä on suhtautunut tuotannoissanne ekoasioihin?
 - a. Mitä asioita työryhmän jäsenten on ollut helppo sisäistää?
 - b. Onko jotkut asiat olleet vaikeita?
 - c. Mitkä asiat innostaa ja sitouttaa työryhmää?
6. Onko Tuffi Filmsillä tarve enemmän ekokoordinaattorille vai ekoassistentille?
 - a. Mitä tai millaisia resursseja tarvitaan, että voidaan palkata ekokoordinaattori tai ekoassistentti tuotantoon?

7. Minkä vuoksi palkkasitte tuotantoon ekoassistentin?
8. Millaisia työtehtäviä annoitte ekoassistentille?
 - a. Millaista tietoa olitte hyödyntäneet työtehtävien valikoinnissa?
 - b. Millaisia työkaluja ekoassistentilla oli käytettävissä?
9. Millaista osaamista odotitte ekoassistentilta?
 - a. Mitä kautta etsitte henkilöä työtehtävään?
10. Oliko ekoassistentille järjestetty perehdytystä?
 - a. Millainen perehdytys oli?
 - b. Oliko perehdyttämisessä jotain haasteellista työnantajan näkökulmasta?
 - c. Muuttaisitko jälkikäteen jotain? Miksi?
11. Oliko elokuvatuotantoon laadittu etukäteen ympäristötavoitteita?
 - a. Miten ne toteutuivat?

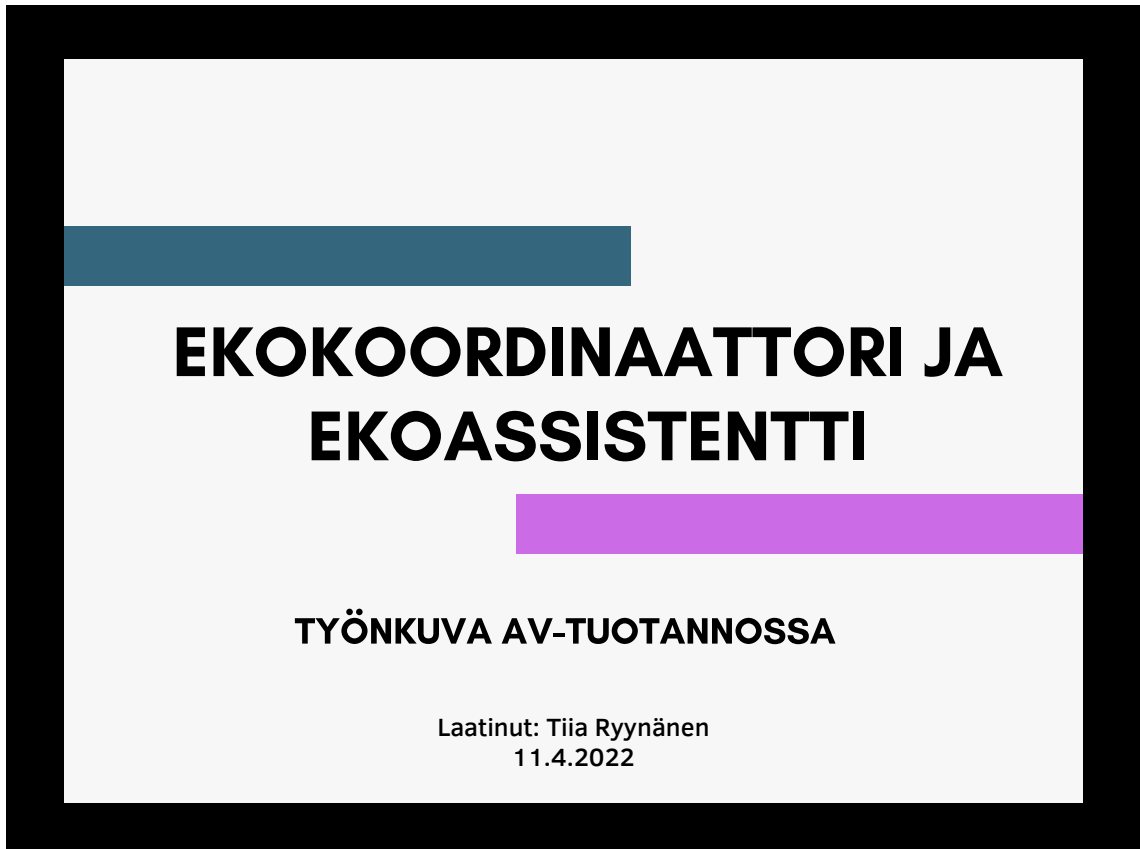
Liite 5.

Puolistrukturoitu haastattelu – Peppiina Tukkila, haastattelurunko

1. Mitä kautta sinua pyydettiin / hait tehtävään?
2. Millaista osaamista/ymmärrystä sinulla oli etukäteen ekoasioista?
3. Millaisen perehdytyksen sait? Olisitko toivonut perehdytykseltä jotain lisää?
4. Mitä työtehtäviä sinulla oli kuvauksissa?
5. Oliko tehtäviä tarpeeksi?
6. Tuntuiko joku haastavalta?
7. Mitkä lokaatiot olivat helpoimpia? Mitkä vaikeimpia?
8. Mitkä asiat mielestäsi toimivat työssäsi?
9. Kuuluiko työtehtäviisi raportointia? Miten se tapahtui?
10. Jos saisit perehdyttää itsesi uudelleen nyt, mitä huomioisit/kertoisit?
11. Millaista osaamista koet, että ekoassistentilla olisi hyvä olla?

Liite 6.

**Ekokoordinaattori ja ekoassistentti – Työnkuva av-tuotannossa.
Ohjeistuksen laatinut Tiia Ryyänen.**

Mihin tuotantoon ekokoordinaattori tai ekoassistentti olisi tarpeellinen?
(Eniten päästöjä aiheuttava tuotanto)

Mitkä toimenpiteet ovat kyseisessä tuotannossa tärkeimpiä?

EKOKOORDINAATTORI	EKOASSISTENTTI
<p>Osaaminen ja taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilökohtainen kiinnostus ympäristöasioihin • Ymmärtää kestävä kehityksen perusteet • Hyvät suunnittelutaidot, tiedonetsintätaidot, vuorovaikutustaidot, viestintätaidot ja raportointitaidot, päätöksentekokyky • Nuori ikä, kriittinen havainnointi • Yleiset taidot, joita vaaditaan koordinaattorilta 	<p>Osaaminen ja taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilökohtainen kiinnostus ympäristöasioihin • Ymmärtää lajittelun perusteet • Oma-aloitteinen, huolellinen, hyvä havainnointikyky • Hyvät vuorovaikutustaidot, (raportointitaidot)

PALKKAAMISEN JÄLKEEN...

- Kerro työryhmälle, että tällainen henkilö on tulossa tuotantoon ja mitä se tarkoittaa käytännössä
- Anna ekokoordinaattorille aikaa suunnitella työtänsä
- Kerro tarvittavat tiedot Albertista ja muista hyödyllisistä työkaluista (Ekosetti, nettisivustot)
- Kommunikoij työntekijän kanssa säännöllisesti

EKOKOORDINAATTORI & EKOASSISTENTTI

Työtehtävä	Esituotanto	Kuvausjakso	Jälkituotanto
Suunnittelu	■		
Palveluntarjoajien kartoitus		■	
Keskustelu HOD:ien kanssa	■		■
Jäteseuranta		■	
Albert-ympäristöjärjestelmä	■	■	■
Materiaalien kierrätys/hävitys			■
Raportointi			■
Viestintä	■		

EKOKOORDINAATTORI

Muistilista

- Ekosetti, tuotannon osa-alueet
- Etsii tietoa ja suunnittelee uusia toimintamalleja
- Albert hiilitoimintasuunnitelma
- Tiivis yhteistyö työryhmän kesken
- Havainnoi ja raportoi

EKOASSISTENTTI

Muistilista

- HSY Jätteidenlajitteluopas
- Setissä: sekajäte, biojäte, muovi, pahvi/kartonki
- Laminoi opasteet
- Albert-hiilijalanjälkilaskurin täyttö
- On kannustava, ei paasaa